

БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА

**ИЗВЈЕШТАЈ О ОБАВЉЕНОЈ ФИНАНСИЈСКОЈ
РЕВИЗИЈИ**

*МИНИСТАРСТВА ОДБРАНЕ БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ
ЗА 2020. ГОДИНУ*

URED ZA REVIZIJU INSTITUCIJA BiH
КАНЦЕЛАРИЈА ЗА РЕВИЗИЈУ ИНСТИТУЦИЈА БИХ
AUDIT OFFICE OF THE INSTITUTIONS OF BOSNIA AND HERZEGOVINA

www.revizija.gov.ba

ИЗВЈЕШТАЈ

О ОБАВЉЕНОЈ ФИНАНСИЈСКОЈ РЕВИЗИЈИ

**МИНИСТАРСТВА ОДБРАНЕ БИХ
ЗА 2020. ГОДИНУ**

Број: 03-16-1-954/21

Сарајево, јул 2021. године

Садржај

I	МИШЉЕЊЕ НЕЗАВИСНОГ РЕВИЗОРА	5
1.	МИШЉЕЊЕ О ФИНАНСИЈСКИМ ИЗВЈЕШТАЈИМА	5
2.	МИШЉЕЊЕ О УСКЛАЂЕНОСТИ	10
II	ИЗВЈЕШТАЈ О РЕВИЗИЈИ	12
1.	КРИТЕРИЈУМИ	12
2.	РЕАЛИЗАЦИЈА РАНИЈИХ ПРЕПОРУКА	12
3.	СИСТЕМ ИНТЕРНИХ КОНТРОЛА	16
3.1	Организација и руковођење	16
3.2	Финансијско управљање и контрола	17
3.3	Интерна ревизија	18
3.4	Превенција корупције	18
3.5	Активности у надлежности Министарства	18
4.	БУЏЕТ	19
5.	ФИНАНСИЈСКИ ИЗВЈЕШТАЈИ	20
5.1	Преглед расхода и издатака из буџета	20
5.1.1	Бруто плате	21
5.1.2	Издаци за путне трошкове	21
5.1.3	Издаци за употребу возила	22
5.1.4	Издаци за материјал	23
5.1.5	Издаци за текуће одржавање	24
5.1.6	Издаци за енергију и комуналне услуге	24
5.1.7	Уговорене услуге	24
5.1.8	Капитални издаци	25
5.1.9	Вишегодишња капитална улагања	25
5.1.10	Донације	27
5.2	Приходи	28
5.3	Биланс стања	28
5.3.1	Средства	28
5.3.2	Обавезе	31
5.3.3	Попис средстава и обавеза	32
5.4	Статус покретне перспективне и неперспективне имовине бивших министарстава одбране Републике Српске и Федерације Босне и Херцеговине	34
6.	ЗАПОШЉАВАЊЕ И СТАТУС АНГАЖОВАНИХ ЛИЦА	34
7.	ЈАВНЕ НАБАВКЕ	35
7.1	Набавка услуга осигурања моторних возила	37
7.2	Набавка моторних возила	37
8.	ОСТАЛО	38
8.1	ИТ ревизија	38
8.2	Судски спорови	41
9.	КОМЕНТАРИ	43
	ПРИЛОЗИ	43

I МИШЉЕЊЕ НЕЗАВИСНОГ РЕВИЗОРА

Мишљење независног ревизора се даје на основу проведене финансијске ревизије која обухвата ревизију финансијских извјештаја и, у вези с истом, ревизију усклађености активности, финансијских трансакција и информација са релевантним законима и другим прописима.

1. МИШЉЕЊЕ О ФИНАНСИЈСКИМ ИЗВЈЕШТАЈИМА

Мишљење с резервом

Извршили смо ревизију финансијских извјештаја **Министарства одбране БиХ (у даљем тексту: Министарство)** који обухватају: биланс стања на 31.12.2020. године, преглед прихода, примитака и финансирања по економским категоријама, преглед расхода и издатака из буџета, по економским категоријама, посебне податке о платама и броју запослених, преглед динамике запошљавања, преглед сталних средстава у облику ствари и права, преглед капиталних улагања, преглед дознака из текуће резерве буџета, за годину која завршава на тај дан и анализу извршења буџета – текстуални дио, укључујући и резиме значајних рачуноводствених политика.

Према нашем мишљењу, осим за могуће ефекте питања описаних у одјељку **Основ за мишљење с резервом**, финансијски извјештаји Министарства приказују истинито и фер, у свим материјалним аспектима, финансијско стање имовине, обавеза и извора средстава на 31.12.2020. године и извршење буџета за годину која се завршава на наведени датум, у складу са прихваћеним оквиром финансијског извјештавања.

Основ за мишљење с резервом

Као што је наведено у Извјештају:

1. *Евидентирање потраживања у пословним књигама Министарства и попис потраживања нису у цијелости извршени у складу са важећим прописима (тачке 5.3.1 и 5.3.3 Извјештаја).*

Ревизију смо обавили у складу са Законом о ревизији институција Босне и Херцеговине и Међународним стандардима врховних ревизионих институција (ИССАИ). Наше одговорности према тим стандардима су детаљније описане у одјељку *Одговорности ревизора за ревизију финансијских извјештаја*.

Независни смо од **Министарства** у складу са етичким захтјевима који су релевантни за нашу ревизију и испунили смо остале етичке одговорности у складу са тим захтјевима.

Вјерујемо да су ревизиони докази које смо прибавили довољни и одговарајући да обезбиједе основ за наше мишљење.

Скретање пажње¹

Не изражавајући даљу резерву на мишљење о финансијским извјештајима, скрећемо пажњу на следеће:

- Није успостављен ефикасан систем свеобухватног евидентирања по закљученим споразумима за натуралне донације (тачка 5.1.10 Извјештаја).

Кључна питања ревизије²

Кључна питања ревизије су она питања која су, по нашој професионалној процјени, од највеће важности у ревизији финансијских извјештаја текућег периода. Тим питањима смо се бавили у контексту ревизије финансијских извјештаја као цјелине и при формирању мишљења и ми не дајемо посебно мишљење о тим питањима. Осим питања наведених у дијелу *мишљења* утврдили смо следећа кључна питања ревизије која треба објавити у нашем извјештају:

Статус непокретне перспективне и непокретне неперспективне војне имовине

Принципи о расподјели непокретне перспективне и неперспективне војне имовине договорени су Законом о одбрани БиХ, Споразумом о основним принципима за рјешавање питања непокретне и покретне имовине која ће и даље користити за потребе одбране из 2007. године³, закљученим између Савјета министара БиХ и влада ентитета и договором од стране предсједника шест политичких странака у БиХ од 09.03.2012. године. Проблематика перспективне и неперспективне непокретне војне имовине још увијек није ријешена, с обзиром на то да рјешавање исте не зависи од Министарства него од воље политичких ауторитета у Босни и Херцеговини. Ова проблематика има велики значај са аспекта регистрације имовине, власништва и евидентирања у пословне књиге Министарства те пописа сталних средстава и имовине.

Непокретна перспективна војна имовина: Одлуком Предсједништва БиХ о величини, структури и локацијама Оружаних снага БиХ (ОС БиХ)⁴ дефинисане су 63 локације војне намјене које су перспективне за ОС БиХ и које требају бити књижене као власништво Министарства. У документу Преглед одбране који је усвојило Предсједништво БиХ и пратећој Одлуци о величини, структури и локацијама Оружаних снага БиХ, утврђено је 57 локација перспективне непокретне војне имовине. У протеклом периоду Министарство је предузимало кораке на рјешавању имовинско-правне документације за промјену уписа -

Проблематика перспективне непокретне војне имовине још увијек није ријешена, с обзиром на то да рјешавање исте не зависи од Министарства него од воље политичких ауторитета у Босни и Херцеговини.

¹ Одјељак којим ревизор скреће пажњу корисницима извјештаја на питања која су презентована или објелодањена у информацијама везаним за предмет ревизије, а које су, према ревизоровој професионалној просудби, јако важне за разумијевање таквих информација од стране корисника извјештаја; у ревизионој пракси овај одјељак се назива још и 'истицање питања'.

² Сврха саопштавања кључних питања ревизије је повећање комуникацијске вриједности извјештаја о ревизији обезбјеђивањем бољег увида у обављену ревизију. Саопштавање кључних питања ревизије обезбјеђује додатне информације корисницима финансијских извјештаја како би им помогле у схватању оних питања која су, по ревизоровој професионалној процјени, од највеће важности у ревизији финансијских извјештаја текућег периода. Кључна питања ревизије примјењују се на субјекте ревизије који имају највећи утицај на буџет Босне и Херцеговине и на консолидоване финансијске извјештаје буџета Босне и Херцеговине.

³ Споразум број: 01-03-1657/07 од 12.07.2007. године

⁴ Одлука о измјенама и допунама Одлуке о величини, структури и локацијама ОС БиХ, број: 01-50-1-1067-27-10/12 од 18.04.2012. године.

укњижбу перспективних локација, али и даље постоји разлика у поступању ентитетских органа у вези са овим захтјевима, што није у складу са наведеним споразумима, Законом и одлукама Уставног суда БиХ. Неусклађеност прописа као и одбијање провођења одлука Уставног суда Босне и Херцеговине су главни разлози стопирања укњижења имовине. Поред наведеног, актуелна је и проблематика у вези са укњижењем, али и заштитом земљишта на којима се налазе војни аеродроми Маховљани, Тузла и Ортијеш. Као примјер издвајамо аеродром Ортијеш, који се, према доступним информацијама, дијелом налази на траси будућег ауто-пута 5Ц. Министарство је дало сагласности за експропријацију земљишта, али је Правобранилаштво Босне и Херцеговине поништило рјешења о експропријацији дијелова земљишта аеродрома. У 2020. години ниједна нова локација није укњижена на Министарство.

Неријешен статус имовине представља проблем и са аспекта књиговодствених евиденција и вршења пописа, а што све заједно представља изузетно висок ризик за евентуалне злоупотребе при располагању имовином. Међутим, правно и техничко питање рјешавања војне имовине је одвојено од рачуноводственог евидентирања ове имовине у пословним књигама Министарства. За рачуноводствено евидентирање имовине у пословне књиге Министарства релевантан је Међународни рачуноводствени стандард 16 – Некретнине, постројења и опрема те Правилник о рачуноводству с рачуноводственим политикама корисника буџета институција БиХ. Према овом рачуноводственом стандарду, ставка некретнине треба се признати као имовина ако је вјероватно да ће будуће економске користи повезане с том ставком притицати у субјект и ако се трошак ставке може поуздано измјерити. Такође, Правилник о рачуноводству с рачуноводственим политикама корисника буџетских институција БиХ дефинише имовину као ресурсе које контролише буџетски корисник као резултат прошлих догађаја и од којих се очекују будуће користи у обављању дјелатности. Правилник прецизира како се стална имовина почетно исказује по набавној, односно по процијењеној вриједности. Надаље, Правилником о финансијском и материјалном пословању у Министарству и Оружаним снагама дефинисано је да имовину чине непокретна имовина, покретна имовина, имовинска права, новчана средства и биолошка имовина. Непокретна имовина укључује земљиште и објекте који су укњижени и оне на којима је Министарство и Оружане снаге у посједу.

Неспорно је да Министарство користи, одржава и улаже средства у непокретну имовину која је дефинисана као перспективна. Сва непокретна имовина окарактеризована као перспективна се пописује редовним годишњим пописом, с детаљним подацима о величини, спратности, локацији, намјени и кориснику сваког објекта. Непокретна перспективна имовина још увијек није исказана у пословним књигама Министарства. Услијед неисказивања ове имовине у пословним књигама Министарства, позиција сталних средстава у билансу стања је потцијењена за непознат износ. Неевидентирање имовине у пословним књигама Министарства представља проблем и са стајалишта књижења инвестиционих улагања, санације и реконструкције на неукњиженим објектима.

Министарство треба предузети све потребне активности како би се у коначници омогућило исправно исказивање стања сталних средстава у складу с рачуноводственим прописима. Надаље, у сарадњи са Правобранилаштом БиХ, потребно је искористити све правне лијекове и механизме како би се исходило упис права власништва над предметним некретнинама у корист Босне и Херцеговине.

Непокретна неперспективна војна имовина: На основу Закона о одбрани БиХ и Споразума о основним принципима за рјешавање питања непокретне и покретне

имовине, која ће и даље користити за потребе одбране из 2007. године⁵, закљученим између Савјета министара БиХ и влада ентитета, у 2020. години је локалним властима предана једна локација и дијелови од двије локације означене као неперспективне.

Закључно са 31.12.2020. године на коришћењу код Оружаних снага БиХ налази се 19 неперспективних војних локација. Иако је Министарство протеклих година предузимало бројне активности у вези с процесом предаје непокретне неперспективне имовине, реализација ове активности тече изузетно споро и не зависи од Министарства, већ првенствено од заинтересованости ентитетских влада за преузимање ових објеката. Министарство нема механизме да имплементира потписани Споразум и очекује да мјеродавни нивои власти предузму мјере за преузимање неперспективних локација. Неперспективне локације оптерећују Министарство, првенствено у финансијском смислу због издвајања значајних средстава за обезбјеђење локација, комуналне трошкове и евентуална нужна улагања за одржавање неперспективних локација.

Канцеларија за ревизију је и претходних година у извјештајима Министарства указивала на неријешен статус војне имовине. Констатовано је да Министарство у пословним књигама нема евидентирана почетна стања имовине, односно нема вриједносно евидентiranу имовину преузету од ентитетских министарстава, али располаже одређеним евиденцијама сталних средстава у натуралном облику. У пословним књигама Министарства евидентирана су само улагања у одређене објекте и набавку опреме извршену из Буџета институција и међународних обавеза БиХ. С обзиром на то да ова проблематика не зависи само од Министарства, све релевантне институције дужне су предузети радње из своје надлежности како би се коначно ријешило питање располагања правима и обавезама на непокретној војној имовини.

Одговорности руководства за финансијске извјештаје

Руководство **Министарства** је одговорно за израду и фер презентацију финансијских извјештаја у складу са прихваћеним оквиром финансијског извјештавања на нивоу институција Босне и Херцеговине тј. Законом о финансирању институција БиХ, Правилником о финансијском извјештавању институција БиХ и Правилником о рачуноводству са рачуноводственим политикама и процедурама за кориснике буџета институција БиХ. Ова одговорност подразумијева и креирање, примјену и одржавање интерних контрола које су релевантне за припрему и презентацију финансијских извјештаја који не садрже материјално значајне погрешне исказе услјед преваре или грешке, одговарајућа објелодањивања релевантних информација у напоменама уз финансијске извјештаје, као и одабир и примјену одговарајућих рачуноводствених политика и рачуноводствених процјена, које су разумне у датим околностима.

Одговорности ревизора за ревизију финансијских извјештаја

Неперспективне локације оптерећују Министарство, првенствено у финансијском смислу због издвајања значајних средстава за обезбјеђење локација, комуналне трошкове и евентуална нужна улагања за одржавање неперспективних локација.

Наши циљеви су стећи разумно увјерење о томе да ли су финансијски извјештаји као цјелина сачињени без значајног погрешног приказивања услјед преваре или грешке и издати извјештај независног ревизора који

⁵ Споразум број: 01-03-1657/07 од 12.07.2007. године

укључује наше мишљење. Разумно увјерење је висок ниво увјерења, али није гаранција да ће ревизија обављена у складу са Међународним стандардима врховних ревизионих институција увијек открити значајно погрешно приказивање када оно постоји. Погрешни прикази могу настати услијед преваре или грешке и сматрају се значајним ако се разумно може очекивати да, појединачно или збирно, утичу на економске одлуке корисника донијете на основу тих финансијских извјештаја.

Као саставни дио ревизије у складу са Међународним стандардима врховних ревизионих институција, стварамо професионалне процјене и одржавамо професионални скептицизам током ревизије. Ми такође:

- Препознајемо и процјењујемо ризике значајног погрешног приказивања финансијских извјештаја, због преваре или грешке, обликујемо и обављамо ревизионе поступке као реакцију на те ризике и прибављамо ревизионе доказе који су довољни и примјерени да обезбиједо основ за наше мишљење. Ризик неоткривања значајног погрешног приказивања насталог услијед преваре је већи од ризика насталог услијед грешке, јер превара може укључити тајне споразуме, кривотворење, намјерно изостављање, погрешно приказивање или заобилажење интерних контрола.
- Стичемо разумијевање интерних контрола релевантних за ревизију како бисмо обликовали ревизионе поступке који су примјерени у датим околностима, али не и за сврху изражавања мишљења о успјешности интерних контрола.
- Оцјењујемо примјереност коришћених рачуноводствених политика и разумност рачуноводствених процјена и повезаних објаве које је створило руководство.
- Оцјењујемо цјелокупну презентацију, структуру и садржај финансијских извјештаја, укључујући и објаве, као и да ли финансијски извјештаји одражавају трансакције и догађаје на којима су засновани на начин којим се постиже фер презентација.

С руководством комуницирамо у вези са, између осталих питања, планираним дјелокругом и временским распоредом ревизије и важним налазима ревизије, укључујући и оне који се односе на значајне недостатке у интерним контролама који су откривени током наше ревизије. Између питања о којима се комуницира са руководством, одређујемо она питања која су од највеће важности у ревизији финансијских извјештаја текућег периода и стога су кључна питања ревизије. Та питања описујемо у нашем извјештају о обављеној ревизији, осим ако закон или регулатива спрјечава јавно објављивање питања или када одлучимо, у изузетно ријетким околностима, да о датом питању не треба извијестити у нашем извјештају, јер се разумно може очекивати да би негативне посљедице извјештавања надмашиле јавну добробит од таквог извјештавања.

2. МИШЉЕЊЕ О УСКЛАЂЕНОСТИ

Мишљење

У вези са ревизијом финансијских извјештаја **Министарства** за 2020. годину, извршили смо и ревизију усклађености активности, финансијских трансакција и информација са релевантним законима и другим прописима.

Према нашем мишљењу, активности, финансијске трансакције и информације Министарства за 2020. годину у складу су, у свим материјалним аспектима, са законима и другим прописима који су дефинисани као критеријуми за дату ревизију.

Основ за мишљење

Ревизију усклађености смо извршили у складу са Законом о ревизији институција Босне и Херцеговине и ISSAI 4000 - Стандард за ревизију усклађености. Наше одговорности према тим стандардима су детаљније описане у одјелку *Одговорности ревизора за ревизију усклађености*.

Независни смо од **Министарства** у складу са етичким захтјевима који су релевантни за нашу ревизију и испунили смо остале етичке одговорности у складу са тим захтјевима.

Вјерујемо да су ревизиони докази које смо прибавили довољни и одговарајући да обезбиједе основ за наше мишљење.

Скретање пажње⁶

Не изражавајући резерву на мишљење о усклађености, скрећемо пажњу на следеће:

- Слабости и недостаци у поступцима јавних набавки (тачка 7. Извјештаја)
- Потенцијалне обавезе у вези са судским споровима (тачка 8.2. Извјештаја).

Одговорности руководства за усклађеност

Поред одговорности за припрему и фер презентацију финансијских извјештаја, руководство **Министарства** је такође одговорно да обезбиједи да су активности, финансијске трансакције и информације у складу са прописима којима су регулисане и потврђује да је током фискалне године обезбиједило намјенско, сврсисходно и законито коришћење расположивих средстава за остваривање утврђених циљева, те економично, ефикасно и ефективно функционисање система финансијског управљања и контроле.

⁶ Одјелак којим ревизор скреће пажњу корисницима извјештаја на питања која су презентована или објелодањена у информацијама везаним за предмет ревизије, а које су, према ревизоровој професионалној просудби, јако важне за разумијевање таквих информација од стране корисника извјештаја; у ревизионој пракси овај одјелак се назива још и 'истицање питања'.

Одговорности ревизора за ревизију усклађености

Поред одговорности да изразимо мишљење о финансијским извјештајима, наша одговорност подразумијева и изражавање мишљења о томе да ли су активности, финансијске трансакције и информације у свим материјалним аспектима, у складу са законима и другим прописима којима су регулисане. Одговорност ревизора укључује обављање процедура, како би прибавили ревизионе доказе о томе да ли се средства користе за одговарајуће намјене и да ли је пословање **Министарства**, према дефинисаним критеријумима, усклађено са релевантним законима и другим прописима. Процедуре подразумијевају процјену ризика од значајних неусклађености са законима и прописима који регулишу пословање субјекта ревизије. Такође, наша одговорност подразумијева и оцјену финансијског управљања, функције интерне ревизије и система интерних контрола.

Сарајево, 26.7.2021. године

ГЕНЕРАЛНИ РЕВИЗОР

Хрвоје Твртковић, с.р.

ЗАМЈЕНИК ГЕНЕРАЛНОГ РЕВИЗОРА

Јасмин Пилица, с.р.

ЗАМЈЕНИК ГЕНЕРАЛНОГ РЕВИЗОРА

Ранко Крсман, с.р.

II ИЗВЈЕШТАЈ О РЕВИЗИЈИ

1. КРИТЕРИЈУМИ

Канцеларија за ревизију институција Босне и Херцеговине (у даљем тексту: Канцеларија за ревизију) извршила је ревизију финансијских извјештаја и, у вези с истом, ревизију усклађености. Ревизија финансијских извјештаја и ревизија усклађености подразумијева процес објективног прикупљања и процјењивања доказа, како би се утврдило да ли су предмети ревизије, тј. финансијски извјештаји, као и активности, финансијске трансакције и информације, усклађени с одговарајућим критеријумима који су садржани у законима и другим прописима. Критеријуми представљају упоредне параметре који се користе како би се дала оцјена предмета ревизије.

За оцјену усклађености са законима и другим прописима коришћени су сљедећи критеријуми:

- Закон о буџету институција БиХ и међународних обавеза БиХ за 2020. годину
- Закон о платама и накнадама у институцијама БиХ и подзаконски акти
- Закон о порезу на доходак и Закон о доприносима (ФБиХ и РС)
- Закон о јавним набавкама и подзаконски акти
- Закон о државној служби у институцијама БиХ и подзаконски акти
- Закон о раду у институцијама БиХ и подзаконски акти
- Закон о управи и подзаконски акти
- Закон о финансирању институција БиХ
- Закон о интерној ревизији у институцијама БиХ
- Закон о одбрани БиХ и Закон о служби у ОС БиХ
- Одлука Предсједништва БиХ о величини, структури и локацијама ОС БиХ
- Споразум о основним принципима за рјешавање питања непокретне и покретне имовине која ће и даље служити за потребе одбране од 12.07.2007. године
- Споразум о коначном располагању свим правима и обавезама на непокретној имовини која ће и даље служити за потребе одбране од 27.03.2008. године.

2. РЕАЛИЗАЦИЈА РАНИЈИХ ПРЕПОРУКА

Канцеларија за ревизију институција БиХ извршила је финансијску ревизију Министарства за 2019. годину и сачинила Извјештај о обављеној финансијској ревизији. Дато је мишљење са скретањем пажње на финансијске извјештаје везано за попис и евидентирање потраживања у пословним књигама Министарства, које није у цијелости извршено у складу са важећим прописима, и неефикасност система свеобухватног евидентирања по закљученим споразумима за натуралне донације, те мишљење с резервом о усклађености за неправилности код провођења процедура јавних набавки. Ревизија је у циљу обезбјеђења додатних информација корисницима финансијских извјештаја које су, по ревизоровој професионалној процјени, од највеће важности у ревизији финансијских извјештаја текућег периода, истакла и кључно питање везано за неријешени статус војне имовине која додатно оптерећује буџет Министарства. У Извјештају о обављеној финансијској ревизији Министарства за 2019. годину дате су препоруке у циљу отклањања уочених неправилности.

Министарство је поступило у складу са чланом 16. тачка 3. Закона о ревизији институција БиХ и обавијестило нас о предузетим активностима на реализацији датих препорука у

циљу превазилажења неправилности идентификованих у Извјештају о обављеној финансијској ревизији за 2019. годину.

Министарство је, као и претходних година, израдило Интегрални акциони план за отклањање утврђених недостатака у извјештају о финансијској ревизији за 2019. годину (IAP 2019) који садржи запажања и препоруке ревизије, одговор руководства о датим препорукама и мјере за отклањање утврђених пропуста са прецизним роковима у циљу реализације датих препорука.

Увидом у предузете активности, дајемо осврт на реализацију препорука:

Р.бр.	Оцјена реализације препоруке	Реализована	Реализација у току	Нереализована
	ПРЕПОРУКЕ ИЗ 2019. ГОДИНЕ			
1.	Процес располагања правима и обавезама на непокретној имовини, и укњижења права власништва истих у корист Босне и Херцеговине како би се омогућило исправно исказивање сталних средстава у складу са рачуноводственим прописима, у корист Босне и Херцеговине, још увијек није завршен. Такође, није окончан ни процес предаје неперспективних локација непокретне војне имовине ентитетима, а у складу са Законом о одбрани и потписаним споразумом између влада ентитета и Савјета министара БиХ. Ова проблематика не зависи само од Министарства него и од влада ентитета БиХ и Савјета министара БиХ.			
2.	Министарство је наставило активности и дефинисало рокове везано за доношење новог правилника о унутрашњој организацији и систематизацији радних мјеста у Министарству у складу са Прегледом одбране.			
3.	Министарство је сачинило Годишњи финансијски извјештај и образложило извршење прихода у складу са инструкцијом Министарства финансија и трезора БиХ.			
4.	Министарство предузима активности на повећању ажурности подношења захтјева за рефундацију трошкова путовања, у случајевима када трошкове сноси организатор, али још увијек има мањи број случајева кашњења рефундације.			
5.	Када се ради о реализацији вишегодишњих капиталних пројеката тј. пројеката од стратешке важности за обезбјеђење оперативности Оружаних снага БиХ, Министарство континуирано предузима активности у циљу ефикасне реализације наведених пројеката.			

6.	Министарство није успоставило ефикасан систем интерних контрола везано за наплату потраживања и није анализирано узроке и околности насталог потраживања из претходних периода као ни одговорности за настале пропусте.			
7.	Иако су у Министарству предузимане активности у вези са унапређењем евидентирања и наплате потраживања (нпр. за рефундацију боловања према запосленим), и даље има случајева неевидентирања потраживања по појединим уговорима.			
8.	Министарство је предузимало потребне активности у процесу усаглашавања салда дуговања са добављачима, међутим, и даље постоје неслагања из ранијег периода.			
9.	Што се тиче пописа сталних средстава нису констатоване значајније неправилности, али попис потраживања поново није био свеобухватан и извршен у складу са важећим прописима.			
10.	Министарство је у текућој години предвидјело провођење е-аукције за све поступке јавних набавки код којих се користи најнижа цијена као критеријум за додјелу уговора.			
11.	У текућој години нисмо уочили пропусте везане за процјену вриједности јавних набавки.			
12.	Поново смо уочили кашњење у покретању процедура јавних набавки те да исте трају релативно дуго, што је углавном посљедица касног усвајања Буџета институција БиХ као и сложености Министарства.			
13.	Комисија за јавне набавке није у свим случајевима цијенила достављене доказе у складу са захтјевима дефинисаним у тендерској документацији, што је резултовало жалбама понуђача и поновној оцјени понуда.			
14.	У provedеним набавкама за храну, као ни прошле године, нису захтијеване гаранције за озбиљност понуде, иако је процијењена вриједност набавке прелазила 100.000 КМ.			
15.	Министарство у појединим случајевима није посветило додатну пажњу припреми тендерске документације и техничких спецификација јасним специфицирањем предмета набавке и доказа који понуђачи требају доставити.			
16.	Изабрани поступак за јавну набавку возила у текућој години је проведен у складу са Законом о јавним набавкама.			

17.	У циљу успостављања функционалног DMS система извршене су дораде у систему е-пословање, али сви до сада уочени проблеми нису отклоњени и систем још увијек у потпуности не подржава пословне процесе.			
18.	Министарство је процијенило потребе проширења видео-колаборационог система и донијело одлуку о даљем поступању.			
19.	Министарство је упутило допис Министарству финансија и трезора БиХ тражећи имена представника за формирање заједничке комисије ради сагледавања свих захтјева корисника и недостатака модула залиха.			
20.	Технички проблеми у модулу који се огледају у немогућности књижења књиговодствених промјена су отклоњени у 2020. години.			
21.	Министарство предузима активности везане за обједињавање свих сталних средстава у модул сталних средстава. И поред тога, један дио сталних средстава још увијек није пребачен у нови модул.			
22.	Министарство је упутило допис Министарству финансија и трезора БиХ тражећи имена представника за формирање заједничке комисије ради сагледавања свих захтјева корисника и недостатака модула сталних средстава.			
23.	Уговор за техничку подршку Oracle лиценци за 2021. годину је правовремено закључен.			
24.	Министарство је размотрило оспособљавање властитих капацитета за одржавање опреме и ради на успостави ефикасног и економичног модела одржавања коришћењем властитих ресурса.			
25.	Министарство је размотрило економичнији модел принтања и започете су активности на успостави истог.			
26.	Још увијек постоји значајан број спорова из радних односа, иако Министарство предузима потребне кораке којима би се број тужбених захтјева по основу права из радног односа свео на минимум.			
27.	Министарство у рјешавању проблематике везано за продају секундарних сировина није имало активности у 2020. години, те није извршило анализу поступака продаје секундарних сировина, нити је идентификовало узроке покретања спорова великих вриједности. Министарство није предузело кораке на смањивању ризика за покретање нових,			

	како би се отклониле неправилности и спријечиле грешке у будућности.			
28.	Министарство је континуирано предузимало активности на укњижењу запримљених донираних средстава, али још увијек постоје мањкавости у процесу евидентирања запримљених донација сталних средстава тако да је потребно наставити активности на успостављању ефикаснијег система праћења пријема и евидентирања истих.		●	
	ПРЕПОРУКЕ ИЗ РАНИЈЕГ ПЕРИОДА			
1.	Министарство није предузимало активности на пројекту трајног рјешавања смјештаја професионалних војних лица.			●
2.	У сарадњи са Министарством финансија и трезора БиХ настављене су активности на успостављању преосталих благајни за локације у Оружаним снагама. Министарство финансија и трезора БиХ није обезбиједило све потребне лиценце за успостављање истих.		●	

Реализација препоруке везане за унапређење процеса управљања и координације у процесима јавних набавки ИТ опреме и набавку ИТ опреме нису могле бити провјерене јер није било набавки тог типа у 2020. години.

3. СИСТЕМ ИНТЕРНИХ КОНТРОЛА

Министарство је одговорно за креирање, примјену и одржавање интерних контрола које су релевантне за припрему и презентацију финансијских извјештаја и усклађеност пословања са законима и другим прописима. Поступцима ревизије уочене су одређене слабости система интерних контрола које су наведене у извјештају, а односе се на (неажурност рачуноводства и недостатак квалитетних анализа, евидентирање и попис потраживања и обавеза, натуралне донације систем јавних набавки и сл.), што оставља простор за његово унапређење и надоградњу.

3.1 Организација и руковођење

Одредбама Закона о одбрани дефинисане су организационе и административне те командне надлежности министра одбране које су предмет врховне команде и контроле Предсједништва Босне и Херцеговине. Предсједништво Босне и Херцеговине је на својој 31. сједници, одржаној 24.11.2016. године, усвојило документе „Преглед одбране“ и „План развоја и модернизације Оружаних снага БиХ 2017–2027“. Министарство је донијело и Средњорочни план развоја и модернизације Оружаних снага БиХ као и Средњорочни план активности Министарства. Наведени документи би требали дати стратешку визију развоја одбрамбеног система Босне и Херцеговине до 2027. године. Руководство министарства чине министар и два замјеника министра: замјеник министра одбране за политику и планирање и замјеник министра одбране за управљање

ресурсима. Министра и замјенике министра именује Парламентарна скупштина Босне и Херцеговине на мандат од четири године.

У Министарству постоје упражњене позиције важне за функционисање институције и то: помоћник министра за команду, контролу, комуникације, компјутере и управљање информацијама и помоћник министра за финансије и буџет. Поред тога, нису попуњена ни одређена мјеста шефова одсјека и то: шеф Одсјека за политике управљања и заштите ваздушног простора (PVL) у Сектору за политику и планове, шеф Одсјека за управљање информацијама у Сектору за команду, контролу, комуникације, компјутере и управљање информацијама, шеф Одсјека за транзицију персонала у Сектору за управљање персоналом, шеф Одсјека за саобраћај и транспорт (ПВЛ) и шеф Одсјека за санитетско-ветеринарску заштиту у Сектору за набавку и логистику. Министарство је покренуло конкурсну процедуру пријема запослених на упражњеним радним мјестима.

Унутрашња организација и начин рада Министарства утврђени су Правилником о унутрашњој организацији из 2006. године и измјенама и допунама Правилника из 2015. године. Правилником о унутрашњој организацији Министарства, уређен је начин рада и руковођења Министарством, те опис радних мјеста државних службеника и запосленика као и професионалних војних лица. Институције Босне и Херцеговине су биле у обавези да до краја априла 2014. године ускладе правилнике о унутрашњој организацији са одредбама Одлуке о принципима за утврђивање унутрашње организације органа управе Босне и Херцеговине⁷ и Одлуке о разврставању радних мјеста и критеријумима за опис послова радних мјеста у институцијама Босне и Херцеговине⁸. Министарство је 2015. ускладило Правилник са наведеним одлукама, међутим, још није завршило активности везано за измјене Правилника у складу са документом „Преглед одбране“, који је донијело Предсједништво БиХ. Наредбом министра одређен је септембар 2021. године као крајњи рок за реализацију истих.

3.2 Финансијско управљање и контрола

Систем финансијског управљања и контроле је имплементиран у складу са Законом о финансирању институција БиХ⁹, Приручником за финансијско управљање и контролу и Смјерницама за провођење процеса управљања ризицима у институцијама БиХ. Министарство је сачинило мапу пословних процеса, утврдило и процијенило ризике и сачинило регистар ризика. У циљу унапређења финансијског управљања и контроле и минимизирања преосталог (резидуалног ризика), Министарство посједује интерна правила и процедуре за кључне процесе и континуирано ради на доношењу нових и ажурирању постојећих. Радна група, у сарадњи са свим организационим јединицама Министарства, извршила је додатну анализу процеса који носе већи ризик, у циљу дефинисања механизма за смањење ризика те је сачинила кориговану стратегију ризика. Систем финансијског управљања и контроле је процес који је потребно континуирано процјењивати и развијати у циљу *даљег унапређења овог система*. Министарство је попунило образац годишњег извјештаја о финансијском управљању и контроли за 2020. годину и доставило га Централној хармонизацијској јединици Министарства финансија и трезора БиХ. У извјештају су наведене мјере које Министарство намјерава предузети за даљи развој овог система.

⁷ Службени гласник БиХ, број 30/13

⁸ Службени гласник БиХ, број 30/13, 67/15 и 51/18

⁹ Службени гласник БиХ, број 61/04, 49/09, 42/12, 87/12 и 32/13

3.3 Интерна ревизија

У складу са Законом о интерној ревизији институција БиХ¹⁰ и Одлуком о критеријумима за успостављање јединица интерне ревизије у институцијама БиХ¹¹, Јединица интерне ревизије Министарства је надлежна за обављање функције интерне ревизије у Министарству (Министарство одбране и Оружане снаге). Јединица интерне ревизије је кадровски попуњена и функционише у пуном капацитету. У циљу боље реализације препорука, јединица у складу са планом, поред редовних проводи и накнадне ревизије и предузима потребне активности по свакој датој препоруци. Такође, интерна ревизија у сарадњи са руководиоцем институције планира ревизије успоставе и функционисања система управљања и контроле и кроз свој извјештај даје препоруке за унапређење финансијског управљања и контроле.

План интерне ревизије за 2020. годину предвиђа 18 ревизија и то девет редовних и девет накнадних ревизија. Све планиране ревизије су и реализоване. Јединица интерне ревизије дала је укупно 43 препоруке које прати у складу са датим роковима и путем накнадних ревизија. Министарство је Централној хармонизацијској јединици Министарства финансија и трезора БиХ 11.02.2021. године доставило Годишњи извјештај Јединице за интерну ревизију Министарства.

3.4 Превенција корупције

С обзиром на то да је „План интегритета и борбе против корупције МО БиХ за период 2015–2019. године“ био на снази до јуна 2020. године, Министарство је донијело нови „План интегритета и борбе против корупције 2020–2024. године“, који је одобрен у септембру 2020. године. План дјеловања против корупције садржи специфичне мјере, рок за извођење, носиоце реализације и показатеље имплементације. План дјеловања против корупције је одобрен од стране министра и прати се његова реализација. Исти је достављен на увид Агенцији за превенцију корупције и координацију борбе против корупције и објављен на веб страници Министарства. Донесен је и План интегритета којим су предвиђене мјере којима би се ризици на системима/позицијама које су најподложније корупцији умањили или елиминисали. Такође су у обзир узете и препоруке које је Министарство добило од НАТО-а из Брисела.

Како је борба против преваре и корупције изузетно важна у Министарству, због саме природе дјелатности и комплексности Министарства и Оружаних снага БиХ, дефинисане су процедуре и успостављене контроле за превенцију корупције (донесен Етички кодекс, стављена у функцију веб страница за пријаву корупције, итд.). Такође, особље Министарства учествује на семинарима и радионицама, у земљи и иностранству, које за предмет имају изградњу интегритета и борбу против корупције. Поједино особље Министарства присуствује и семинарима у организацији НАТО-а и EUFOR-а. Министарство је доставило Извјештај о имплементацији Акционог плана.

3.5 Активности у надлежности Министарства

План и програм рада Министарства за 2020. годину достављен је Савјету министара БиХ, а Извјештај о раду Министарства за 2020. годину Предсједништву БиХ, Заједничкој комисији за одбрану и безбједност Парламентарне скупштине БиХ и Савјету министара БиХ.

¹⁰ Службени гласник БиХ, број 27/08 и 32/12

¹¹ Службени гласник БиХ, број 49/12 и 69/12

У Извјештају о раду наведено је да су активности Министарства и ОС БиХ у 2020. години имплементирани у складу са реалним могућностима финансијске подршке истих из разлога касног усвајања Закона о буџету институција БиХ за 2020. годину, па су Министарство и ОС БиХ функционисали по основу одлука о привременом финансирању Савјета министара БиХ. Истакнути су проблеми проузроковани недостатком буџетских средстава као што су отежан рад Министарства, онемогућен развој инфраструктуре, опремања Оружаних снага и логистичке функције одржавања. У извјештају су дефинисани тежишни задаци за 2021. годину као што су: имплементација докумената „Преглед одбране“, побољшање функционисања одбрамбеног система, рјешавање питања располагања покретном и непокретном имовином, рјешавање вишкова наоружања и муниције, пружање војне помоћи цивилним органима; Имплементација Плана интегритета за 2020–2024. годину, даље јачање међународне сарадње и друга питања.

4. БУЏЕТ

Министарство је у складу са финансијским ограничењем и дозвољеној горњој граници расхода, доставило Министарству финансија и трезора БиХ буџетски захтјев за 2020. годину у износу од 291.208.000 КМ и Анекс буџетског захтјева у износу од 355.329.000 КМ, тако да је укупна пројекција буџета Министарства за 2020. годину износила 646.537.000 КМ. Министарству поновно, као и претходних година, није одобрен Анекс буџетског захтјева који се углавном односио на план модернизације Оружаних снага по усвојеном документу Преглед одбране.

С обзиром на то да буџет за 2020. годину није усвојен у законском року, Савјет министара БиХ је у складу са Законом о финансирању институција БиХ донио три одлуке о привременом финансирању институција БиХ и међународних обавеза БиХ за прва три тромјесечја 2020. године.

Закон о буџету институција БиХ и међународних обавеза БиХ за 2020. годину усвојен је 29.7.2020. године¹² чиме је престало важити привремено финансирање. Овим Законом Министарству је одобрен буџет у износу од 287.341.000 КМ, што је за 1.546.000 КМ мање у односу на претходну годину. Министарству су претходних година одобрени вишегодишњи пројекти ремонта хеликоптера, набавке хеликоптера и набавке моторних возила за Оружане снаге. По основу ових пројеката, Министарство је на почетку 2020. године располагало пренесеним средствима из претходне године од 21.826.689 КМ. Такође, Министарство је на располагању имало и донаторска новчана средства у укупном износу од 1.239.271 КМ. У коначници, Министарство у 2020. години располагало средствима у укупном износу од 310.406.960 КМ.

У складу са Инструкцијом о реструктурисању расхода буџетских корисника за 2020. годину и одлукама о реструктурисању расхода Министарства финансија и трезора БиХ, Министарство је два пута реструктурисало расходе у укупном износу од 10.473.000 КМ, односно 3,6% укупно одобрених расхода за 2020. годину. Из средстава одобрених буџетом за 2020. годину, реструктурисано је 3.300.000 КМ на вишегодишњи пројект унапређења оперативности моторних возила, а у складу са Одлуком Савјета министара

¹² Службени гласник БиХ, број 84/19

БиХ¹³ од 31.12.2020. године о измјенама и допунама Одлуке о одобравању средстава финансирања и динамике реализације вишегодишњег пројекта осигурања и унапређења оперативности моторних возила Оружаних снага БиХ с периодом реализације 2016–2018. година. Остатак средстава је реструктурисан унутар буџетских позиција текућих и капиталних расхода. Можемо потврдити како је до реструктурисања буџета дјелимично дошло услјед умањивања буџетског захтјева Министарства и непредвиђеног повећања исплате накнада трошкова запослених.

Укупно извршење буџетских средстава износило је 279.605.878 КМ, односно 98% у односу на реструктурисани буџет или 97% у односу на одобрени буџет. Висок степен извршења буџета је првенствено посљедица усвојених одлука о реструктурисању расхода унутар буџета те пребацивању средстава из редовног годишњег буџета на вишегодишње капиталне пројекте.

Средства вишегодишњих пројеката у 2020. години реализована су у износу од 41%, док су новчане донације реализоване у износу од свега 2% у односу на расположива средства.

Од укупно утрошених буџетских средстава, на бруто плате и накнаде трошкова запослених односи се 256.035.318 КМ, што износи око 91% укупно извршених текућих буџетских расхода. На све остале текуће расходе односи се око 9% извршења буџета. Капитални расходи реализовани су у износу од 1.159.121 КМ, односно 50% у односу на расположива средства.

5. ФИНАНСИЈСКИ ИЗВЈЕШТАЈИ

Министарство је сачинило Годишњи финансијски извјештај за 2020. годину и доставило га надлежним органима и институцијама у складу са важећим прописима и у утврђеном року. Анализом биљешки уз финансијске извјештаје констатовано је да исте садрже свеобухватне информације о извршењу буџетских средстава, вишегодишњих капиталних издатака и програма посебних намјена те информације о позицијама биланса стања као и податке о донаторским средствима.

5.1 Преглед расхода и издатака из буџета

У прегледу расхода и издатака по економским категоријама-збирно, у периоду од 01.01. до 31.12.2020. године, укупно остварени расходи исказани су у износу од 289.909.825 КМ, што је за 20.497.136 КМ мање у односу на расходе планиране буџетом за 2020. годину. Нереализована средства се највећим дијелом односе на неутрошена средства за вишегодишња капитална улагања, капиталне издатке, новчане донације, издатке за текуће одржавање итд. Слаба реализација је углавном због кашњења у доношењу Закона о буџету.

Значајни расходи из буџета за непосредну потрошњу односе се на: бруто плате (193.575.076 КМ), накнаде трошкова запослених (62.460.242 КМ), издатке за енергију и комуналне услуге (6.745.197 КМ), издатке за употребу возила (3.245.640 КМ), набавку материјала (5.370.460 КМ), издатке за текуће одржавање (2.890.919 КМ), уговорене услуге

¹³ Одлука о измјенама и допунама Одлуке о одобравању средстава финансирања и динамике реализације вишегодишњег пројекта осигурања и унапређења оперативности моторних возила Оружаних снага БиХ с периодом реализације 2016–2018. година. (Службени гласник, број 6/21)

(2.368.897 KM) и путне трошкове (1.702.921 KM). У укупној структури реализованих расхода (289.909.825 KM), реализација на текућим издацима износи 278.446.757 KM или 99%, на капиталним издацима 1.159.121 KM или 50%, донаторским средствима 23.223 KM или 2%, док су вишегодишња капитална улагања (ВКУ) реализована у износу од 10.280.723 (41%).

Преглед расхода и издатака из буџета приказан је у Табели I у прилогу Извјештаја.

5.1.1 Бруто плате

Бруто плате и накнаде из плата на 31.12.2020. године исказане су у износу од 193.575.076 KM, од чега нето плате и накнаде износе 111.311.055 KM, а порези и доприноси 82.264.021 KM. Бруто плате и накнаде су веће у односу на претходну годину за 2.921.551 KM, што је посљедица измјене Закона о платама и накнадама у институцијама Босне и Херцеговине¹⁴ којом су повећани дотадашњи коефицијенти за професионална војна лица од 1. до 8. платног разреда. Просјечан број запослених за које су исплаћене бруто плате у Министарству био је 9.584. Буџетом за 2020. годину планирано је 10.011 запослених, а на 31.12.2020. године у Министарству је било 9.548 запослених.

Основне плате обрачунавају се у складу са одредбама Закона о платама и накнадама у институцијама Босне и Херцеговине и на основу одговарајуће документације. У Министарству нема лица која су на неплаћеном одсуству због одласка на мандатну позицију нити лица која су на неплаћеном одсуству дуже од годину дана.

Распоређивање запослених унутар платних разреда: У посљедња четири мјесеца 2020. године примијењена је Методологија за распоређивање запослених унутар платних разреда тако да је укупно 214 запослених помјерено за два или три степена више у оквиру истог платног разреда. Као критеријум за напредовање коришћени су критеријуми оцјене рада и вишег степена стручног или научног звања из области која потпада под основну дјелатност институције. Министар је донио Одлуку о утврђивању динамике примјене напредовања у унутрашњи платни разред запослених у Министарству одбране БиХ и Оружаним снагама БиХ. Наведеном одлуком су детаљније разрађени критеријуми за разврставање запослених у виши унутрашњи платни разред (континуитет оцјена „нарочито успјешан“ у периоду 2016–2019. година, позитивно оцијењен стаж у периоду 2011–2015. година, виши просјек бодова за оцјену „нарочито успјешан“ за период 2016–2019. година и виши степен стручних и научних звања).

5.1.2 Издаци за путне трошкове

Укупни путни трошкови са 31.12.2020. године износе 1.702.921 KM. На путне трошкове у земљи односи се 757.456 KM, а на путне трошкове у иностранству 945.465 KM. У односу на претходну годину ови издаци су мањи за 46%, јер је, према наводима из финансијског извјештаја због пандемије коронавируса одгођена већина активности међународног карактера у надлежности Министарства и Оружаних снага БиХ.

Путовања у земљи су реализована углавном у сврху обављања послова из надлежности Министарства и Оружаних снага (деминирање, радови на уређењу локација за потребе ОС и сл.), а путовања у иностранство су углавном реализована у сврху реализације НАТО сарадње, билатералне и мултилатералне сарадње, имплементације међународних

¹⁴ Службени гласник БиХ број: 32/20

уговора, присуствовања састанцима, конференцијама, семинарима, едукацијама, усавршавања запослених из надлежности и за потребе Министарства и Оружаних снага. Министарство је у текстуалном дијелу Годишњег финансијског извјештаја образложило реализацију ових издатака и разлоге већег извршења у односу на издатке остварене у претходној години.

Поступцима ревизије и тестирањем на бази узорка може се констатовати да је обрачун и исплата путних налога вршен на основу ваљане документације и у свим материјалним аспектима у складу је са важећим одлукама Савјета министара БиХ о начину и поступку остваривања права запослених у институцијама БиХ на накнаду за службена путовања и висини дневница¹⁵. Међутим, још увијек има појединих случајева неажурног подношења захтјева за рефундацију трошкова у случајевима када организатор сноси трошкове и када је поступак рефундације дефинисан споразумом са организатором. По препорукама ревизије, Сектор за међународну сарадњу је обавијестио остале секторе и организационе јединице о обавези благовременог подношења захтјева за рефундацију те исказао намјеру унапређења евиденција о поднесеним захтјевима за рефундацију трошкова према организатору у циљу смањења ризика неблаговременог подношења захтјева за рефундацију или ризик неподношења захтјева уопште. Позивна писма се углавном не достављају приликом правдања путних налога већ се иста налазе у организационим јединицама које припремају одлуке о службеним путовањима.

ПРЕПОРУКА 1

И даље препоручујемо да се ажурност евидентирања издатака за путне трошкове (као и свих осталих издатака који се исплаћују путем благајне) и ажурност подношења захтјева за рефундацију трошкова путовања у случајевима када организатор сноси трошкове подигне на виши ниво.

ПРЕПОРУКА 2

Такође препоручујемо да се обезбиједи да се позивна писма организатора достављају у Одсјек за материјално-финансијско пословање који је одговоран за контролу материјално-финансијске документације прије исплате трошкова.

5.1.3 Издаци за употребу возила

Укупни издаци за употребу службених возила у 2020. години износе 3.245.640 КМ. Значајни издаци се односе на издатке за ауто-гуме (52.100 КМ), бензин (86.484 КМ), дизел (2.017.615 КМ), регистрацију моторних возила (58.950 КМ), материјал и услуге за одржавање возила (809.700 КМ) и осигурање возила (209.003 КМ). На скоро свим позицијама је дошло до смањења издатака у односу на претходну годину, а до највећег смањења је дошло код издатака за дизел (1.693.487 КМ), материјал и услуге за одржавање возила (581.506 КМ) те ауто-гуме (314.297 КМ).

У Министарству и Оружаним снагама БиХ постоје два правилника којима је регулисано коришћење службених возила и то Правилник о броју, начину коришћења и одржавању службених возила у Министарству одбране БиХ и Правилник о броју, условима набавке, начину коришћења и одређивању лица са правом коришћења службених специјализованих возила у Министарству одбране и Оружаним снагама БиХ.

¹⁵ Службени гласник БиХ, бр. 6/12 и 10/18

Према Правилнику Савјета министара БиХ о условима набавке и начину коришћења службених возила у институцијама Босне и Херцеговине¹⁶, Министарству је дато право на коришћење 22 возила и то четири возила ниже класе, 13 ниже средње класе, четири средње класе те једно возило више средње класе. Министарство је закључно са 31.12.2020. године располагало са 20 возила и то седам возила више средње класе и 13 возила ниже средње класе.

Такође, Министарство располаже и једним специјализованим возилом. Као и претходних година, неусклађеност броја возила по класама са Правилником се правда недостатком средстава која су потребна за куповину возила одговарајуће класе након евентуалне продаје вишка возила која по класи нису у складу са Правилником. Правилником је дефинисано и право коришћења службених моторних возила за службене потребе министра, двојице замјеника министра и секретара Министарства у трајању од 24 сата дневно у радне и нерадне дане. Током ревизије смо се увјерили да се у Министарству воде евиденције о одржавању возила као и о просјечној потрошњи горива по возилима.

5.1.4 Издаци за материјал

Укупни трошкови материјала Министарства у 2020. години износили су 5.370.460 КМ и мањи су у односу на прошлу годину за 3.190.870 КМ. Финансијски значајни трошкови се односе на храну и прехранбени материјал (3.117.396 КМ), одјећу, униформе и платно (1.249.141 КМ), медицински материјал (151.869 КМ) и војни материјал (143.876 КМ).

Материјал је за потребе Министарства набављан од добављача изабраних по оквирним споразумима из претходних година те уговорима по оквирним споразумима закљученим на основу проведених отворених поступака у 2020. години. На бази узорка, тестирана је реализација појединих уговора те нису утврђени значајни проблеми при реализацији уговора. Тестиране су фактуре за поједине добављаче и установљено је да испоручене цијене одговарају уговореним. Увјерили смо се да се реализација уговора прати вриједносно и количински.

Војни материјал: Буџетом је за ове потребе планирано утрошити 780.000 КМ. Преструктурисањем Буџета, ова позиција је умањена на износ од 350.000 КМ. Закључно с 31.12.2020. године извршење је износило свега 143.876 КМ, што представља 41% извршења од расположивих средстава, односно 10% извршења у односу на претходну годину. Цјелокупан трошак евидентиран је на основу фактура изабраног добављача. Проведеним ревизионим поступцима утврдили смо да је испорука војног материјала извршена на основу два купопродајна уговора из 2019. године. Документација је потпуна. Уз фактуру су приложени и остали документи који потврђују испоруку робе (отпремница, пријемни лист, налог за унос у ИСФУ и сл.). Фактурисане цијене одговарају уговоренима. Извршена је једнократна испорука цјелокупне уговорене количине.

Издаци за одјећу, униформе и платно: Буџетом за 2020. годину на овом конту је планирано утрошити 3.214.500 КМ. Преструктурисањем буџета, ова позиција је умањена на износ од 1.298.000 КМ. Закључно с 31.12.2020. године, извршење је износило свега 1.238.652 (95% у односу на расположива средства. Висок степен извршења на овој позицији није резултат квалитетног планирања него посљедица преструктурисања буџета крајем године. Преструктурисање је одобрено од Министарства финансија и трезора, а попраћено одлуком Савјета министара БиХ којом је одобрено пребацавање средстава из годишњег буџета на вишегодишње капиталне пројекте.

¹⁶ Службени гласник БиХ број: 26/14, 81/14, 78/15, 42/17, 53/17, 62/17, 34/18, 5/19, 81/19, 54/20 и 80/20

5.1.5 Издаци за текуће одржавање

Издаци за текуће одржавање са 31.12.2020. године су остварени у износу од 2.890.919 КМ и мањи су у односу на претходну годину за 612.715 КМ. Значајни трошкови односе се на поправку и одржавање возила (809.598 КМ), поправку и одржавање опреме (767.667 КМ) те поправку и одржавање зграда (350.394 КМ). Министарство сваке године проводи и набавку материјала за поправак и одржавање зграда. Ради се о поправцима за које Министарство не ангажује спољне извођаче већ поправке врши самостално. Реализација трошкова се прати у складу са закљученим уговорима.

5.1.6 Издаци за енергију и комуналне услуге

Укупни издаци за енергију и комуналне услуге са 31.12.2020. године износе 6.745.197 КМ. Значајни трошкови односе се на издатке за: енергију (3.525.451 КМ), лож уље (1.444.733 КМ), воду и канализацију (803.694 КМ) и централно гријање (453.675 КМ). У односу на претходну годину ови издаци су у 2020. години мањи за 8%.

Министарство је наставило активности на усаглашавању обавеза између Министарства и одређених добављача електричне енергије и услуга водовода и канализације, а које се односе на дуг из ранијег периода.

5.1.7 Уговорене услуге

Укупно реализовани издаци за уговорене услуге према подацима у Главној књизи и Годишњем финансијском извјештају са 31.12.2020. године износе 2.368.897 КМ, од чега се значајнији износи односе на услуге примарне здравствене заштите (630.988 КМ), услуге одржавања курсева за полицијске службенике (612.084 КМ) и услуге репрезентације (138.806 КМ). У поређењу са претходном годином извршење је мање за 317.844 КМ или 12%. Поступцима ревизије утврђено је да су услуге извршене у складу с потписаним уговорима и пратећом документацијом.

Услуге примарне здравствене заштите: На овај conto књижене су услуге здравствених прегледа професионалних војних лица и то pilota и летачког особља, деминера, возача и лица која се упућују на школовање и у војне мисије у иностранство, што укључује вакцинацију, систематске прегледе, оцјену способности и сл. За ове потребе, Министарство је провело процедуру избора добављача и закључило уговоре са здравственим установама у Сарајеву, Мостару, Тузли, Зеници.

Услуге одржавања курсева за полицијске службенике: На овај conto су књижене накнаде плате за кадете који се школују у земљи и иностранству у износу од 25% основне плате почетног радног мјеста стручне спреме за коју се школују у складу са Законом о платама у институцијама БиХ. Плаћање се врши мјесечно (уз плату) на основу мјесечних прегледа кадета, а међусобни односи Министарства и кадета су дефинисани појединачним уговорима. На овај conto такође су књижене накнаде за војнике, подофицире и официре који су на обуци прије примања у радни однос, у складу са Правилником о пријему у војну службу, за коју се такође исплаћује накнада од 25% од основне плате за чин за који се школују, а међусобна права и обавезе утврђене су у појединачним уговорима са кандидатима.

Услуге репрезентације: Правилником о коришћењу средстава за репрезентацију Савјета министара БиХ, Министарству је, укључујући и Оружане снаге БиХ, утврђен

максималан износ средстава за репрезентацију, на годишњем нивоу, од 330.000 КМ. Праћење утрошка средстава репрезентације према корисницима и утврђеним лимитима за интерну репрезентацију обавља Одјељење за опште и заједничке послове, праћење реализације уговора потписаних за потребе набавке робе за интерну репрезентацију се врши у Оружаним снагама, док Сектор за финансије и буџет прати трошкове и води евиденцију о мјесечној потрошњи средстава и укупно одобреном годишњем износу за репрезентацију.

5.1.8 Капитални издаци

Буџетом за 2020. годину Министарству су одобрени капитални издаци у износу од 1.785.000 КМ. У току године извршено је реструктурисање којим су текући издаци умањени за 532.700 КМ у корист капиталних издатака за набавку опреме, тако да су укупно одобрени капитални издаци износили 2.322.000 КМ.

Укупна реализација капиталних издатака са 31.12.2020. године износила је 1.159.121 КМ, од чега се 142.568 КМ односи на разграничене расходе за набавку опреме и возила за које су уговори закључени крајем 2020. године, а реализација извршена у 2021. години. Ниска реализација капиталних издатака посљедица је касног усвајања буџета. Реализовани издаци се односе на набавку опреме (1.146.757 КМ), сталних средстава у облику права (6.903 КМ) и реконструкцију и инвестиционо одржавање (5.461 КМ). Набавка опреме односи се на набавку војне опреме (575.290 КМ), набавку моторних возила (279.997 КМ), осталих превозних средстава (143.688 КМ), опреме за пренос података и гласа (80.204 КМ) те остале опреме (63.267 КМ).

5.1.9 Вишегодишња капитална улагања

Министарство је са 31.12.2020. године имало на располагању средства за реализацију четири вишегодишња капитална пројекта у укупном износу од 25.148.689 КМ, од чега су неутрошена и пренесена средства из 2019. године 21.826.689 КМ, 22.000 КМ су средства одобрена Законом о буџету институција БиХ за 2020. годину, а 3.300.000 КМ су средства обезбијеђена реструктурисањем крајем 2020. године. Ради се о пројектима: Ремонт хеликоптера (7.480.000 КМ), Осигурање и унапређење оперативности моторних возила Оружаних снага БиХ (15.367.000 КМ), Набавка хеликоптера (1.374.800 КМ) те Транзиција и збрињавање отпуштеног персонала МО и ОС БиХ – Перспектива (926.889 КМ).

Укупна реализована средства вишегодишњих пројекта са стањем на 31.12.2020. године износе 10.280.723 КМ и односе се на пројект „Осигурање и унапређење оперативности моторних возила оружаних снага БиХ“ (10.260.782 КМ) и „Перспектива“ (19.941 КМ). На осталим пројектима није било реализације средстава. Неутрошена средства (14.867.966 КМ) су пренесена у 2021. годину. Министарство у текстуалном дијелу Годишњег финансијског извјештаја детаљно образлаже активности које је проводило на реализацији наведених вишегодишњих пројекта.

Ремонт хеликоптера: Савјет министара БиХ је 18.12.2013. године на приједлог Министарства донио Одлуку о вишегодишњем пројекту ремонта хеликоптера за период 2013–2014. година¹⁷ којом је Министарству одобрено 7.480.000 КМ за ремонт хеликоптера. Како пројект још увијек није завршен, Савјет министара БиХ је донио Одлуку

¹⁷ Службени гласник БиХ, број 103/13

о измјени одлуке о вишегодишњем пројекту ремонта хеликоптера за период 2013–2014. година којим је продужен период реализације до краја 2021. године¹⁸.

Осигурање и унапређење оперативности моторних возила Оружаних снага БиХ: Савјет министара БиХ је донио Одлуку о одобравању вишегодишњег пројекта „Осигурање и унапређење оперативности моторних возила Оружаних снага Босне и Херцеговине с периодом реализације 2016–2018. година“¹⁹, у укупном износу од 21.211.000 КМ²⁰. Укупно расположива средства у 2020. години за овај пројект износила су 15.367.000 КМ од чега су 12.037.000 КМ средства пренесена из 2019. године, а 3.300.000 КМ су средства обезбијеђена реструктурисањем буџета крајем 2020. године у складу са Одлуком Савјета министара БиХ о измјени и допуни Одлуке о вишегодишњем пројекту од 30.12.2019. године. Укупна реализација пројекта са 31.12.2020. године износи 10.260.782 КМ. Савјет министара БиХ је донио Одлуку о измјени одлуке о одобравању вишегодишњег пројекта Осигурање и унапређење оперативности моторних возила Оружаних снага БиХ, којом је продужен период реализације пројекта до 2022. године.

Набавка хеликоптера: Савјет министара БиХ је 22.12.2017. године донио Одлуку о вишегодишњем пројекту набавке хеликоптера за Министарство одбране и Оружане снаге БиХ²¹. Овом Одлуком одобрена је набавка два хеликоптера укупне вриједности 65 милиона КМ у циљу осигурања и унапређења оперативности хеликоптера Оружаних снага БиХ за вршење законом прописаних мисија. Пројект ће се реализовати у периоду 2018–2021. година, уз финансијску помоћ Владе Сједињених Америчких Држава, а на основу Споразума између Владе Сједињених Америчких Држава и Владе Босне и Херцеговине о економској, техничкој и сродној помоћи за Босну и Херцеговину број 014-02-801/01 од 18.1.2001. године²². Са 31.12.2020. године укупна обезбијеђена буџетска средства за овај пројект износила су 8.874.800 КМ, од чега је у 2019. години реализовано 7.500.000 КМ, тако да су расположива средства у 2020. години износила 1.374.800 КМ и иста су пренесена у 2021. годину.

Програм „Перспектива“: Савјет министара БиХ је на приједлог Министарства 26.11.2020. године усвојио Одлуку о измјенама и допунама Одлуке о вишегодишњем пројекту транзиције и збрињавања отпуштеног персонала Министарства одбране и Оружаних снага БиХ – Програм „Перспектива“²³ којом је пројект продужен на период до 2025. године, а с циљем да се обезбиједи наставак помоћи и подршке институција Босне и Херцеговине отпуштеним лицима из Оружаних снага БиХ у реинтеграцији из војног у цивилни живот и њихово ново запошљавање. Такође, наведеном одлуком смањен је укупан износ средстава који се одобрава за пројект са 3.242.600 КМ на 2.533.411 КМ. До 2020. године укупна обезбијеђена средства износе 1.290.000 КМ, а остатак ће бити обезбијеђен у наредном периоду. По овом програму до 2019. године реализовано је 363.111 КМ, а у 2020. години је реализовано 19.941 КМ. Неутрошена средства у износу од 906.948 КМ су пренесена у 2021. годину.

¹⁸ Службени гласник БиХ, број 6/21

¹⁹ Службени гласник БиХ, број 5/16

²⁰ Службени гласник БиХ, број 94/16

²¹ Службени гласник БиХ, број 2/18

²² Службени гласник БиХ - Међународни уговори, број 1/01

²³ Службени гласник БиХ, број 1/21

ПРЕПОРУКА 3

Како се ради о пројектима од стратешке важности за осигурање оперативности Оружаних снага БиХ, у складу са утврђеном мисијом у Закону о одбрани БиХ, препоручује се Министарству да и у наредном периоду максималну пажњу посвети ефикасној реализацији наведених пројеката.

5.1.10 Донације

Новчане донације: Министарство је у току 2020. године располагало средствима новчаних донација у укупном износу од 1.239.271 КМ. Укупно извршење донација износило је 23.223 КМ, односно 2% од укупно расположивих средстава. Увидом у реализацију додијељених донација утврђено је да сва донаторска средства немају једнократни карактер употребе (средства за PSOTC која су расположива у износу од 1.210.503 КМ) с обзиром на то да су намијењена за финансирање планских активности кроз вишегодишњи период. На реализацију ових средстава значајан утицај имала је и пандемија коронавируса.

Натуралне донације: У процесу пријема и евидентирања натуралних донација у сталним средствима, ревизионим

Још увијек није успостављен ефикасан систем свеобухватног праћења пријема и евидентирања натуралних донација.

поступцима констатоване су одређене мањкавости као и претходних година, а које се односе на то: да је значајан проток

времена у комплетирању потребне документације за евидентирање, да није успостављен ефикасан систем усаглашавања евиденција у Главној књизи са јединственим свеобухватним евиденцијама примљених натуралних донација на нивоу Министарства и Оружаних снага БиХ и на основу које би се на вријеме предузимале активности да исте буду ажурно евидентирани у пословне евиденције уз обезбјеђење потпуне документације, итд. По предоченој евиденцији, још увијек нису евидентирани сва запримљена донирана средства због проблематике класификације и утврђивања цијена. Министарство је у 2020. години евидентирало вриједност донација везано за примљене радове на локацијама те системе контроле и видео-надзора укупне вриједности од сса 4,5 милиона КМ, а по датим информацијама још увијек нису евидентирани сва средства и радови који трају дужи временски период тако да ће се те активности наставити у наредном периоду. Узимајући у обзир претходно наведено може се закључити да још увијек није успостављен ефикасан систем свеобухватног праћења пријема и евидентирања натуралних донација по закљученим споразумима.

ПРЕПОРУКА 4

Министарство је дужно унаприједити интерне контроле овог процеса у циљу обезбјеђења ефикаснијег начина пријема и евидентирања натуралних донација те, у сарадњи са лицима укљученим у овај процес, правовремено предузимати потребне активности како не би долазило до застоја у евидентирању средстава из донација.

5.2 Приходи

Министарство је у 2020. години планирало остварити 209.000 КМ прихода од изнајмљивања простора.

У финансијским извјештајима за 2020. годину исказани су приходи у укупном износу од 1.199.298 КМ. Планирани приходи од изнајмљивања простора нису остварени из разлога што купац за услуге давања у закуп простора за постављање самоуслужних апарата (Деликомат д.о.о.) није уплатио планиране износе по уговору из 2016. године те се тренутно води судски спор.

Приходи су остварени према сљедећој структури: приходи од рефундације боловања из ранијих година (885.992 КМ), приходи од акциза на лож уље (288.724 КМ), приходи од прекршајног гарантног отпуста (14.075 КМ) и приходи од осталих казни (10.507 КМ). Министарство је у текстуалном дијелу годишњег финансијског извјештаја за 2020. годину, образложило извршење прихода у складу са Инструкцијом за сачињавање годишњег извјештаја о извршењу Буџета буџетских корисника за период 01.01-31.12.2020. године Министарства финансија и трезора БиХ.

5.3 Биланс стања

У билансу стања на 31.12.2020. године исказана су укупна средства у износу од 105.518.284 КМ. Укупне обавезе са изворима средстава исказане су у износу од 137.072.476 КМ. Значајне ставке биланса стања односе се на: новчана средства (148.086 КМ), краткорочна потраживања (1.427.387 КМ), интерне финансијске односе (81.116 КМ), неотписану вриједност сталних средстава (103.861.695 КМ), краткорочне текуће обавезе (9.316.441 КМ), обавезе према запосленима (22.893.571 КМ) и краткорочна разграничења (1.000.769 КМ).

Биланс стања приказан је у Табели II у прилогу Извјештаја.

5.3.1 Средства

Краткорочна потраживања исказана у Главној књизи и Билансу стања на 31.12.2020. године износе 1.427.387 КМ. Значајна потраживања односе се на потраживања од правних лица која су, на 31.12.2020. године, исказана у износу од 890.390 КМ (односе на потраживања за услуге давања у закуп простора за постављање самоуслужних апарата у износу од 673.004 КМ и потраживања за унапријед плаћену робу и услуге у износу од 217.386 КМ) те осталих потраживања у укупном износу од 536.997 КМ.

Остала потраживања (536.997 КМ): У оквиру овог конта, значајни износи се односе на потраживања за дате аконтације за службени пут (106.614 КМ) које су у 2021. години оправдане или су у фази правдања, потраживања од војно-дипломатских представника у иностранству (156.377 КМ) од чега је у 2020. години оправдано 118.472 КМ, а разлика од 37.905 КМ се односи на потраживања из ранијег периода и предузете су активности на утврђивању могућности наплате истог, потраживања за рефундацију накнада за боловање (130.850 КМ) те прелазни рачун потраживања (137.290 КМ).

У Министарству су се предузимале активности на савјештању евидентираних уплата по основу потраживања са евидентираним и неевидентираним потраживањима, што је за резултат имало да укупан салдо осталих потраживања није негативан као претходне

године. Међутим, поједина конта и даље имају негативан салдо и то потраживања за преплаћене порезе и доприносе (-951 KM) и потраживања за штете од осигуравајућих друштава (-7.149 KM), што није у складу са рачуноводственим правилима и принципима. Салда на овим контима као и конту потраживања од радника за мањкове (10.853 KM) већ дужи низ године су непромијењена. Као и претходних година, значајан износ потраживања по основу рефундација боловања и прелазном рачуну потраживања је евидентиран у фебруару 2021. године, након сачињавања извјештаја пописне комисије.

Потраживања за рефундацију накнада за боловање (130.850 KM): У фебруару 2021. године, у сарадњи са Министарством финансија и трезора БиХ значајан износ (885.992 KM) је евидентиран под датумом 31.12.2020. године као потраживања из ранијег периода, након што је утврђено да су иста и наплаћена у претходним годинама. У 2020. години захтјеви упућени фондовима су евидентирани као потраживање на основу евиденција из Одсјека за обрачун плата и накнада. Иако су предузете значајне активности на савјештању стања потраживања према заводима, Министарство још увијек нема тачно стање потраживања по овом основу за сваки завод појединачно нити у интерним евиденцијама, а ни у главној књизи. Један од разлога отежаног праћења и савјештавања је и што заводи касне са доношењем рјешења и уплатама, затим поједини заводи врше уплате за више рјешења, а без позивања на иста и без достављања спецификација на шта се уплата односи, што су све отежавајуће околности за вођење евиденција и савјештање стања са заводима.

ПРЕПОРУКА 5

Министарство треба наставити са активностима (у сарадњи са Министарством финансија и трезора БиХ и надлежним заводима) које ће за резултат имати утврђивање и исказивање тачног стања потраживања са сваким заводом појединачно те укупног потраживања по основу рефундација накнада за боловање у главној књизи.

Прелазни рачун потраживања (137.290 KM): За разлику од претходне године салдо није негативан, али је и даље присутно евидентирање потраживања након уплата те неажурно евидентирање потраживања у главној књизи због касног достављања документације у Одсек за материјално-финансијске послове (нпр. споразуми о накнади трошкова обуке). Значајан износ потраживања по основу споразума о накнади трошкова и других рефундација је достављен у рачуноводство и евидентиран у фебруару након сачињавања извјештаја пописне комисије иако су нпр. наведени споразуми закључени у периоду јул – децембар 2020. године. Такође, постоје уплате средстава које се не односе на Министарство (нпр. 58.554 KM и 32.748 KM), тако да се нисмо могли увјерити да је салдо прелазног рачуна потраживања реално исказан. Наиме, с обзиром на то да је потраживање за поврат ПДВ-а у износу од 431.986 KM евидентирано крајем 2020. године, може се закључити да би салдо овог потраживања требао бити најмање у висини овог износа. Приликом пописа и сачињавања Годишњег финансијског извјештаја није утврђена структура салда прелазног рачуна потраживања (137.290 KM).

ПРЕПОРУКА 6

Министарство треба успоставити ефикасан систем интерних контрола везано за евидентирање и наплату потраживања.

Нефактурисана потраживања: Током ревизије смо упознати да постоје закључени уговори из претходних година по којима Министарство није вршило фактурисање као ни наплату мјесечне закупнине сходно одредбама истих. Ради се о пет уговора о издавању и закупу ресурса стационираних комуникацијских чворова из 2015. године:

1. Уговор о издавању и закупу ресурса стационарних комуникацијских чворишта (СКЧ) број: 09-03-21-4234/15 од 17.11.2015. године, између Министарства (закупадавац) и Авакс Нет д.о.о. (закупац). У члану 1. је дефинисано да закуподавац издаје закупцу СКЧ ресурсе по цијени од 250 КМ мјесечно од 01.11.2015. године.
2. Уговор о издавању и закупу ресурса стационарних комуникацијских чворишта број: 09-03-21-1387/16 од 23.03.2016. године, између Министарства (закупадавац) и Мобилинка д.о.о. Радио „ОСМ“ (закупац). У члану 1. је дефинисано да закуподавац издаје закупцу СКЧ ресурсе по цијени од 250 КМ мјесечно од 01.01.2016. године.
3. Уговор о издавању у закуп ресурса стационарних комуникацијских чворишта број: 09-03-21-4236/15 од 17.11.2015. године, између Министарства (закупадавац) и ЈП Електропривреда БиХ (закупац). У члану 1. је дефинисано да закуподавац издаје закупцу СКЧ ресурсе по цијени од 5.850 КМ мјесечно и то од 01.11.2015. године.
4. Уговор о издавању у закуп ресурса стационарних комуникацијских чворишта број: 09-03-21-4237/15 од 17.11.2015. године, између Министарства (закупадавац) и Радио и телевизија БН д.о.о. (закупац). У члану 1. је дефинисано да закуподавац издаје закупцу СКЧ ресурсе по цијени од 2.010 КМ мјесечно од 01.11.2015. године.
5. Уговор о издавању у закуп ресурса стационарних комуникацијских чворишта број: 09-03-21-4235/15 од 17.11.2015. године, између Министарства (закупадавац) и Мибо комуникације д.о.о. Сарајево (закупац). У члану 1. је дефинисано да закуподавац издаје закупцу СКЧ ресурсе по цијени од 500 КМ од 01.11.2015. године.

Наиме, постојање оваквих уговора наведено је у Извјештају о обављеној анализи стања на контима потраживања од 02.12.2020. године који је сачињен по наредби министра од 8.9.2020. године. Министар је 7.4.2021. године донио Одлуку о утврђивању чињеничног стања о коришћењу Стационарних комуникационих чворишта Министарства и Оружаних снага од стране екстерних корисника и до окончања ревизије те активности нису биле завршене.

ПРЕПОРУКА 7

Потребно је окончати активности на утврђивању стања везано за наведене уговоре у смислу да ли су исти још увијек на снази, да ли екстерни корисници још увијек користе стационарна комуникацијска чворишта Министарства и Оружаних снага, затим активности на утврђивању разлога нефактурисања и могућности наплате средстава у наредном периоду користећи расположиве механизме, те утврдити евентуалну одговорности за настале пропусте.

Стална средства: Исказано стање сталних средстава у пословним књигама Министарства односи се на евидентирана улагања у објекте и опрему која су извршена из буџета и донаторских средстава од датума када је основано Министарство, као и дио процијењене вриједности наслијеђене имовине. Стална средства Министарства евидентирана су у укупном износу од 103.861.695 КМ, а састоје се од грађевина – вањска освјетљења,

тротоари и ограде (129.996 KM) и монтажних објеката (28.616 KM), опреме (394.179.802 KM), сталних средстава у облику права (3.015.705 KM), средстава у припреми (23.535.745 KM), средства ван употребе (711.790 KM) и исправке вриједности сталних средстава (-317.739.958 KM).

Средства у припреми (23.535.745 KM): Салдо у износу од 16.355.715 KM евидентиран на конту „Припрема и изградња осталих зграда“ по датом образложењу се највећим дијелом односи на инвестициона улагања у објекте који нису евидентирани у пословним књигама Министарства због постојеће проблематике државне имовине. Цјелокупан износ је пренесено стање из претходне године. Исказано стање konta „Опрема у припреми“ (7.172.514 KM), по датом образложењу највећим дијелом се такође односи на инвестициона улагања у објекте који нису евидентирани у пословним књигама Министарства услјед истог проблема.

5.3.2 Обавезе

Краткорочне текуће обавезе исказане на 31.12.2020. године, износе 9.316.441 KM, што је у односу на претходну годину више за 4.486.881 KM. Најзначајнији износ односи се на обавезе према добављачима (9.303.328 KM). Остатак средстава на краткорочним текућим обавезама односи се на обавезе према физичким лицима (11.332 KM) и обавезе по обустављаним порезима и доприносима (1.781 KM).

Краткорочне текуће обавезе према запосленима (22.893.571 KM) се односе на обавезе за плате (6.793.825 KM), обавезе за накнаде плата (3.334.848 KM), остале обавезе за накнаде трошкова запослених (4.920.277 KM) те обавезе за порезе и доприносе (7.844.621 KM).

Краткорочна разграничења исказана су у износу од 1.000.769 KM и највећим дијелом се односе на разграничене приходе који се углавном односе на потраживања од фирме Деликомат (673.004 KM), разграничене расходе (259.920 KM) који се односе на разграничене расходе за дате авансе што кореспондира са контом потраживања за дате авансе (117.351 KM) по основу набавке три возила за потребе VDI у Загребу, Вашингтону и Бриселу те разграничене расходе за набавку роба и услуга (142.569 KM) по основу уговора о набавкама роба и услуга закључених у 2020. години, а чија реализација ће бити у 2021. години.

Конфирмације салда добављача: Захтјеви за конфирмацијом салда на 31.12.2020. године на бази одабраног узорка су послани добављачима у циљу потврђивања исказаних стања добављача на наведени дан. Анализом примљених конфирмација и раније достављених извода отворених ставки добављача и њиховим усаглашавањем са исказаним стањима у главној књизи и пословним евиденцијама, те анализом прегледа неусаглашених стања са добављачима, који је сачињен у рачуноводству Министарства, констатовано је да још увијек постоје неслагања у салдима обавеза према добављачима. За примљене конфирмације или поређењем примљених IOS-а за 12 добављача, поново су установљена неслагања са салдима у Главној књизи која се већим дијелом односе на неусаглашене обавезе према електродистрибуцијама (дуговања до 2006. године бивших ентитетских министарстава одбране, спорне обрачунате затезне камате које нису евидентирани и др.), потраживања по основу кашњења у плаћању, које је потребно адекватно образложити и документовати у сарадњи с овим добављачима, те утврдити је ли и у којем тачно износу представљају обавезе Министарства. Иако је Министарство предузимало активности у процесу усаглашавања салда обавеза формирањем тима за усаглашавање обавеза те је одговорено на значајан број достављених IOS-а добављача

у току године што је резултовало одређеним усаглашавањима стања, ове активности је потребно и даље наставити у циљу уређења ове области.

ПРЕПОРУКА 8

Министарство треба континуирано и са дужном пажњом пратити процес усаглашавања стања обавеза према добављачима, те да се за неусаглашене обавезе према добављачима у сарадњи са истим утврди да ли и у којем тачно износу оне представљају обавезе и предузму даље активности у циљу коначног уређења стања по овом питању.

5.3.3 Попис средстава и обавеза

На основу одлуке о редовном годишњем попису имовине, потраживања и обавеза у Министарству и Оружаним снагама БиХ те наредбе начелника Заједничког штаба Оружаних снага БиХ, извршен је попис средстава, залиха материјала и ситног инвентара, потраживања и обавеза на 31.12.2020. године. Пописом је обухваћена цјелокупна перспективна покретна имовина, неперспективна покретна имовина, новчана средства у благајнама, средства дата и примљена на привремену употребу те објекти на перспективним локацијама. Одлуком министра од 19.10.2020. године именоване су појединачне пописне комисије као и Централна пописна комисија. Комисије су урадиле појединачне извјештаје о попису сталних средстава на 31.12.2020. године. Извршен је обрачун амортизације појединачно по сваком сталном средству.

Попис је извршен на основу Упутства о попису – инвентарисању у Министарству и Оружаним снагама БиХ²⁴. Комисије су урадиле појединачне извјештаје о попису сталних средстава на 31.12.2020. године. Централна пописна комисија је 15.02.2021. године сачинила Извјештај о извршеном попису средстава и обавеза у Министарству и ОС БиХ. Извјештај садржи информације о начину на који је организован попис, шта је обухваћено пописом, стање обавеза и потраживања, стање новчаних средстава у благајни Министарства и благајнама у Оружаним снагама БиХ, рекапитулације мањкова и вишкова у Министарству и Оружаним снагама БиХ, преглед материјалних средстава за расходовање, попис објеката, преглед позајмљених средстава, преглед неперспективних материјалних средстава у ОС, преглед неслагања на обрачуну, информације о проблемима са којима су се сусретале пописне комисије те приједлог мјера за унапређење процеса пописа у наредном периоду. Одлуком о прихватању резултата пописа у Министарству и ОС БиХ за 2020. годину од 16.2.2021. године руководство Министарства је прихватило Извјештај Централне комисије о извршеном попису. Овом Одлуком задужени су сектори (Сектор за финансије и буџет, Одјељење за опште и заједничке послове, Заједнички штаб ОС) да проведу све неопходне активности те рокови за реализацију истих. Напомињемо како нисмо присуствовали извршеном попису имовине и обавеза (ситуација са коронавирусом). Ревизију смо извршили накнадним прегледом пописне документације, извјештаја пописних комисија и одлука у вези са извршеним пописом.

Попис имовине у Оружаним снагама БиХ: Редовни годишњи попис имовине у Оружаним снагама извршен је на основу наредбе начелника Заједничког штаба Оружаних снага БиХ, а у складу са важећим прописима. Активности на провођењу пописа покренуте су благовремено те је у коначници, унаточ проблемима проузрокованим појавом коронавируса и другим потешкоћама, успјешно извршен редовни годишњи

²⁴ Упутство број 12-02-2-1178/12 од 09.03.2012. године

попис. Пописана су новчана средства те материјална средства на локацијама на којима се налазе. Такође, пописана је непокретна имовина, односно објекти за смјештај људства, складишта и вишенамјенски објекти на локацијама које су окарактерисане као перспективне, иако се ови објекти књиговодствено не евидентирају на нивоу Оружаних снага. Након извршеног физичког пописа, Комисија за координацију је запримила, прегледала и објединила појединачне извјештаје пописних комисија те извршило обрачун инвентуре. Утврђене су пописне разлике (мањкови) по командама/јединицама Оружаних снага БиХ (Заједнички штаб, Оперативна команда, Команда за подршку). У односу на пописану количину средстава, утврђена су минимална неслагања. За утврђене мањкове покренути су поступци за надокнаду материјалне штете. Резултати пописа су прихваћени Одлуком о прихватању резултата инвентарисања у Министарству и Оружаним снагама за 2020. годину од 16.02.2021. године те су задужене одговарајуће организационе цјелине да изврше потребне радње како би се књиговодствено стање ускладило са стварним.

Попис сталних средстава Министарства: За попис сталних средстава Министарства именована је посебна комисија од пет чланова. Комисија је извршила попис, утврдила вишкове и мањкове по попису и сачинила Извјештај. Попис је извршен на основу пописних листи из модула сталних средстава по канцеларијама и осталим просторијама у згради сједишта Министарства те магацину.

Попис потраживања: Попис потраживања извршила је именована Комисија за попис новчаних средстава, потраживања и обавеза. Према извјештају о попису, попис потраживања је извршен са стањем 31.12.2020. године према подацима у Главној књизи на 5.2.2021. године. Комисија је констатовала да у моменту пописа нису биле извршене све припремне радње те проведена сва књижења. Комисија није утврђивала стварни износ потраживања који треба бити прокњижен у Главној књизи. С обзиром на то да су и после 5.2.2021. године вршена књижења на контима потраживања постоје значајне разлике у стањима потраживања које је констатовала пописна комисија од стања исказаног у ГК и билансу стања. Највеће одступање односи се на потраживања за рефундације боловања (790.912 КМ) за која је пописна комисија констатовала негативан салдо у износу –660.062 КМ, док је у коначној Главној књизи стање исказано у износу 130.850 КМ. Негативан салдо потраживања који је констатован од стране пописне комисије односи се на потраживања за рефундације боловања што је у сарадњи са Министарством финансија и трезора БиХ евидентирано у Главној књизи под датумом 31.12.2020. године као потраживања из ранијег периода, након што је утврђено да су иста и наплаћена у претходним годинама. Као и претходних година, пописна комисија пописом није обухватила потраживања од органа (81.116 КМ) која се односе на потраживања Министарства од ДЦА за SAR мисију.

Евидентирање и попис потраживања у пословним књигама Министарства није у цијелости извршено у складу са важећим прописима.

ПРЕПОРУКА 9

Поново препоручујемо Министарству да обезбиједи провођење пописа потраживања у складу са важећим прописима и сврхом пописа. Комисија треба да утврди стварна потраживања и евентуална одступања у односу на књиговодствено стање у тренутку пописа.

5.4 Статус покретне перспективне и неперспективне имовине бивших министарстава одбране Републике Српске и Федерације Босне и Херцеговине

Покретна перспективна војна имовина: Министарство је процјену и укњижење покретне перспективне имовине обављало на основу Закона о одбрани, Споразума о коначном располагању свим правима и обавезама на покретној имовини која ће и даље служити за потребе одбране, те интерних одлука. Одговорност за процјену материјалних средстава је на Министарству, а у процесу ревизије се нисмо упуштали у појединачне процјене вриједности истих.

Иако су се крајњи рокови за окончање овог процеса више пута помјерали, као коначни рок утврђен је 31.07.2019. године. Међутим, у процесу ревизије финансијских извјештаја Министарства за 2020. годину, уочено је како је дошло до повећања салда на контима сталних средстава на основу Одлуке о повећању вриједности борбених и неборбених моторних возила у систему одбране у укупном износу од 3.388.129 КМ (неборбена моторна возила 1.835.864 КМ и борбена моторна возила 1.552.265 КМ). Основ за повећања вриједности сталних средстава јесу средства наслијеђена од бивших ентитетских министарстава, а која су се натурално водила у Оружаним снагама. Одлука је донесена 19.08.2020. године. *Обавеза министарства је да и даље континуирано прати процес идентификације и евидентирања покретне перспективне војне имовине.*

Средства класификована као ситан инвентар још увијек нису укњижена. Да би се извршило укњижење ситног инвентара потребно је да Министарство финансија и трезора БиХ изврши инсталацију апликације – односно модула за ситни инвентар у Министарству и Оружаним снагама.

Покретна неперспективна војна имовина: Покретна неперспективна војна имовина је власништво ентитета, иако Министарство одвојено чува ову имовину у својим складиштима коју пописује и натурално усаглашава с материјалним евиденцијама. Процес поврата материјалних средстава Влади Федерације и Влади Републике Српске је у завршној фази. Наиме, на коришћење ентитетима предато је преко 99% ставки имовине.

6. ЗАПОШЉАВАЊЕ И СТАТУС АНГАЖОВАНИХ ЛИЦА

Законом о буџету институција БиХ и међународних обавеза БиХ за 2020. годину, Министарству је одобрено 10.011 запослених. На 31.12.2020. године, према прегледу динамике запошљавања од 01.01. до 31.12.2020. године, Министарство је имало 9.548 запослених, од чега се 837 односи на цивилна лица, а 8.711 на професионална војна лица.

Током 2020. године у Министарству и Оружаним снагама БиХ је запослено 339 лица од чега се 58 односи на цивилна лица, а 281 на професионална војна лица. У истом периоду, радни однос је престао за 499 лица и то 87 цивилних те 412 професионалних војних лица. Динамика запошљавања укључује и интерне премјештаје и унапређења.

Цивилна лица: У периоду од 01.01. до 31.12.2020. године у радни однос је примљено укупно 58 лица. На неодређено вријеме су запослена три лица (запосленици) и то након проведене конкурсне процедуре путем јавног огласа. Током године за 87 цивилних лица је престао радни однос у Министарству и Оружаним снагама БиХ по разним основама (треба имати у виду да су у овај број укључени и интерни премјештаји). Поступцима

ревизије на тестираном узорку смо се увјерили да је запошљавању на неодређено вријеме претходило расписивање јавног огласа и провођење конкурсне процедуре, а да су интерни премјештаји извршени након донесених одлука о интерном премјештају од стране министра те уз закључивање уговора о раду. За именована лица су донесене одлуке о именовању, а ангажовање државних службеника на одређено вријеме је вршено уз претходно прибављену сагласност Агенције за државну службу БиХ. Са запосленицима који су ангажовани на пословима везаним за мандат изабраних званичника су сачињени уговори о раду на одређено вријеме.

Министарство је провело оцјењивање државних службеника и запосленика за 2020. годину и извјештај доставило Агенцији за државну службу БиХ.

Професионална војна лица: Према прегледу динамике запошљавања, током 2020. године је запослено 281 професионално војно лице. Поступцима ревизије на тестираном узорку смо се увјерили да су огласи за запошљавање расписивани те да су са кандидатима сачињени уговори о раду.

7. ЈАВНЕ НАБАВКЕ

Министарство је донијело План јавних набавки за 2020. годину, како је прописано Законом о јавним набавкама²⁵ те у току године извршило пет измјена плана. Појава коронавируса значајно је оптеретила функционисање Сектора за набавку и логистику Министарства у 2020. години. За сваки поступак јавне набавке, одлуком министра, формирана је комисија која проводи поступке јавних набавки.

Према презентованим подацима, Министарство је у 2020. години провело 113 поступака јавних набавки из текућих издатака (21 отворени поступак у износу од 7.679.723 КМ, пет конкурентских поступака у износу од 88.098 КМ, девет преговарачких поступака у износу од 650.679 КМ и једанаест поступака у складу са Анексом II, дио Б и Ц Закона о јавним набавкама у износу од 930.856 КМ те изузетих од закона у износу од 27.103 КМ и 67 директних споразума у износу од 333.886 КМ). С обзиром на то да је Закон о буџету институција БиХ и међународних обавеза БиХ за 2020. годину усвојен тек 29. јула 2020. године, Министарство је провело само један отворени и 18 директних споразума из капиталних издатака. Након претходно проведених поступака, укупна вриједност закључених уговора износила је 9.710.345 КМ (9.475.702 КМ из текућих издатака и 234.643 КМ из капиталних издатака).

Министарство је такође закључило уговоре по основу поступака започетих у ранијим годинама, а који су окончани у текућој години у износу од 1.891.230 КМ.

Недостаци у процедурама јавних набавки односе се на недовољно истраживање тржишта, касно покретање поступка набавке, предуго трајање процедура и пропусте у евалуацији понуда.

Ревизионим поступцима обухваћени су сљедећи поступци јавних набавки: набавка резервних дијелова и потрошног материјала за хеликоптере (307.917 КМ), мрког

угља (69.556 КМ), услуга одржавања мрежног принт система (43.056 КМ), услуга на текућем одржавању-ревизији, испитивању и санацији електроенергетских погона на објектима Министарства и Оружаних снага БиХ (138.500 КМ), укалупљеног нафтног плина (80.271 КМ), услуга опште поправке резервних дијелова, склопова и агрегата за

²⁵ Службени гласник БиХ, број 39/14

хеликоптере (318.119 KM), грађевинског материјала (179.590 KM), извођења радова на сервисирању, ремонту и санацији термоенергетских постројења (240.000 KM), извођења грађевинско-занатских радова на одржавању војних објеката (134.954 KM), услуга штампања и набавке пропагандног материјала (34.632 KM), набавке подршке за ArcGIS (19.927 KM), моторних возила (159.997 KM), хране и прехранбених артикала (1.541.744 KM), услуга catering-а (74.250 KM), ХТЗ опреме (197.748 KM), заштитних хигијенско-епидемиолошких комбинезона (85.407 KM), свјежег јунећег и пилећег меса (93.366 KM), лож уља и мазута (1.445.159 KM), горива дизел на бензинским пумпама (40.000 KM), услуга животног осигурања (327.998 KM), горива (2.145.906 KM), осигурања моторних возила (229.688 KM), услуга извођења грађевинско-занатских радова (43.000 KM), услуга превентивне заштите менталног здравља и психо-социјалне асистенције и релаксације припадника Министарства и Оружаних снага БиХ (136.000 KM), услуга сервисирања и одржавања моторних возила (190.000 KM).

Наводимо општа запажања и слабости уочене током ревизије:

- Покретање процедура јавних набавки није пратило динамику дефинисану планом набавки за 2020. годину те је констатовано кашњење код знатног броја покренутих процедура, а исто је посљедица недостатка кадра, касног усвајања буџета и комплексности самих процедура које се проводе те пандемије изазване коронавирусом.
- Значајан временски период протекне од тренутка припреме, израде и одобравања тендерске документације, до процеса уговарања, односно потписивања уговора с изабраним понуђачем (набавка хране, резервних дијелова за хеликоптере, мрког угља, ХТЗ опреме, укалупљеног нафтног плина, лож уља и мазута, грађевинског материјала, услуга осигурања и др.).
- Министарство је провело 85 директних споразума укупне вриједности 333.886 KM. Нисмо се могли увјерити да је Министарство приликом провођења директних споразума извршило адекватно истраживање тржишта, што је утицало и на саму транспарентност проведених поступака. Конкурентност је ниска те су углавном директни споразуми закључивани на основу једне прикупљене понуде.
- Пропусти у дефинисању тендерске документације и раду комисије приликом оцјене понуда имали су за резултат 44 жалбе, од чега седам на тендерску документацију, једну на обавјештење и 36 на одлуку. Од укупно 44 жалбе, Министарство је 18 у потпуности или дјелимично усвојило, двије су одбијене као недопуштене, а пет је у току. Канцеларија за разматрање жалби је једну прихватила као основу, двије одбацила, а 16 је тренутно у поступку рјешавања. Наведено је утицало на продужење поступака јавних набавки чиме се Министарство излаже ризику да остане без потребних роба и услуга током године.
- Нису тражене гаранције за озбиљност понуде за поступке и лотове чија процијењена вриједност за једну годину не прелази износ од 100.000 KM. С обзиром на то да је процедура набавке проведена за период од три године те да је предвиђено закључивање оквирних споразума на тај период, процијењену вриједност је требало исказати у укупном износу. Тако исказана вриједност би прелазила износ од 100.000 KM те би у складу са чланом 61. став 2 Закона о јавним набавкама Министарство могло захтијевати да се понуда гарантира одговарајућом гаранцијом за озбиљност понуде. Иако наведено не представља повреду Закона о јавним набавкама, може имати негативне посљедице за Министарство. У претходним годинама су поједини добављачи одустајали од закључења уговора, а с обзиром на то да није тражена гаранција за озбиљност понуде, Министарство није имало механизам да заштити своје интересе, односно да обезбиједи континуитет у набавци роба и услуга за Министарство и Оружане снаге.

ПРЕПОРУКА 10

Министарство треба детаљно анализирати уочене слабости везане за јавне набавке те предузети одговарајуће мјере како би се унаприједио систем интерних контрола у дијелу јавних набавки.

7.1 Набавка услуга осигурања моторних возила

Процедура је проведена путем отвореног поступка без подјеле на лотове. Процијењена вриједност набавке је износила 229.688 КМ (за једну годину, с тим што се оквирни споразум додјељује на четири године). Критеријум за додјелу уговора је била економски најповољнија понуда. Тендерску документацију је преузело 13 понуђача, а пристигле су укупно четири понуде од чега три благовремено. Након прегледа достављених понуда комисија је сачинила записник те дала препоруку за додјелу уговора. На одлуку о избору најповољнијег понуђача жалио се другопласирани понуђач, али је Канцеларија за разматрање жалби исту одбацила као неосновану те је са изабраним понуђачем у октобру 2020. године закључен оквирни споразум на укупну процијењену вриједност од 229.688 КМ. Другопласирани понуђач је покренуо управни спор пред Судом БиХ против рјешења Канцеларије за разматрање жалби БиХ.

Увидом у тендерску документацију установили смо да Министарство није утврдило количине возила која се региструју већ је у напомени наведено да понуђач прихвата да ће Министарство појединачним захтјевима дефинисати број возила, период осигурања и врсту допунског осигурања. Понуђачи су потом у понудама уписивали јединичне цијене које су приликом евалуације понуда сабране и њихов збир заједно са другим критеријумом (рок исплате за насталу осигурану штету) су били основ за избор економски најповољније понуде.

ПРЕПОРУКА 11

Министарство треба да посвети дужну пажњу бољем планирању набавке услуга осигурања у дијелу који се односи на дефинисање количине предмета набавке, а све у циљу рационалног трошења буџетских средстава предвиђених за ове намјене.

7.2 Набавка моторних возила

На основу Одлуке о покретању поступка набавке покренут је отворени поступак набавке моторних возила процијењене вриједности 136.752 КМ без ПДВ-а. Предмет набавке су била два путничка моторна возила и једно комби возило. Записником са отварања понуде констатовано је да је пристигла само једна понуда и из тог разлога није се могла заказати планирана е-аукција. Комисија је понуду оцијенила квалификованом те дала препоруку уговорном органу за додјелу уговора. Уговор са изабраним добављачем закључен је 11.12.2021. године у укупном износу од 136.749 КМ без ПДВ-а. Није нам презентовано да комбинацију тражених услова из техничке спецификације може испунити више марки возила. Наиме, из презентоване анализе истраживања тржишта, услове из техничке спецификације испуњавало је само једно возило, док друга возила нису испуњавала тражене услове који су прописани тендерском документацијом.

ПРЕПОРУКА 12

Препоручујемо Министарству да додатну пажњу посвети припреми тендерске документације и техничких спецификација јасним специфицирањем предмета набавке и доказа које понуђачи требају доставити.

8. ОСТАЛО

8.1 ИТ ревизија

Систем електронске подршке пословним процесима е-пословање: Уговор за имплементацију Пројекта успоставе електронске подршке пословним процесима на бази Oracle Web Content Servera је закључен 23.12.2014. године у износу од 245.051 КМ са ПДВ-ом. Крајем 2018. године сви планирани модули су стављени у радно окружење МО и ОС БиХ. Коришћењем модула у радном окружењу уочено је да исти не подржавају у цијелости потребе пословних процеса за које су развијени. Набавка услуга одржавања овог система је поништена јер није пристигла ниједна понуда. Ангажовањем екстерног експерта извршено је отклањање дијела недостатака у раду модула набавки логистичко-финансијских модула. Како би омогућило даље одржавање и отклањање недостатака у раду система е-пословање, Министарство је са екстерним експертом закључило уговор о раду на период од три мјесеца и продужило ангажман истог. Иако су извршене одређене дораде, сви до сада уочени недостаци нису отклоњени и систем још увијек у потпуности не подржава пословне процесе. Министарство је планирало средства за склапање уговора о одржавању овог система у 2021. години.

ПРЕПОРУКА 13

Министарство треба уговорити планиране услуге одржавања система е-пословање и кроз одржавање успоставити функционалан систем који ће у цијелости подржати потребе пословних процеса за које је намијењен.

Видео-колаборациони систем: Министарство је донијело одлуку за увођење Microsoft Teams платформе која омогућава видео-колаборацију путем интернета. У фази је рјешавања лиценци за Microsoft Teams платформу како би омогућили коришћење поменуте апликације у пуном капацитету. Неправовремено лиценцирање Microsoft Teams апликације представља ризик да се видео-колаборациона платформа неће моћи користити у пуном капацитету. Поред овога, Сектор К4УИ је, у сарадњи са ОС БиХ, на донираној ИТ опреми за учење на даљину инсталирао Big Blue Button платформу која се користи за видео-колаборацију у Просторној мрежи МО и ОС БиХ.

ПРЕПОРУКА 14

Министарство треба правовремено лиценцирати видео-колаборациону платформу.

Модул за праћење залиха: Пресликавање стања нових залиха из складишта у модул залиха условљено је комплексном организацијом Оружаних снага БиХ и Министарства одбране БиХ па оно може трајати и неколико седмица што неповољно утиче на ажурност модула те отежава управљање залихама. Споменуто првенствено зависи од курирских праваца, али и од неких других фактора. У циљу квалитетније претходне контроле, утврђивања одговорности и предузимања евентуалних дисциплинских поступака против одговорних лица за неажурност, неуредност или непрегледност у изради и достављању

документације на књижење, у 2020. години достављено је упозорење у почињене команде и јединице ОС БиХ.

Министарство има проблема са одређеним извјештајима у модулу јер нема могућности затварања периода те отварања почетних стања, па исти повлаче све податке од када је модул стављен у употребу. Квалитет извјештавања модула залиха тренутно не задовољава потребе Министарства. Још увијек је присутан проблем неусклађености одређених поља у новом модулу са Упутством о књиговодству и евиденцији у Министарству одбране и Оружаним снагама БиХ. Као и до сада, пред крај године односно прије инвентуре, вршено је срањење ручних евиденција са стањем у модулу, а исто би требало вршити континуирано током цијеле године или путем приступа модулу од стране лица која су задужена за вођење складишта или путем достављања докумената из модула који ће пратити сваки улаз или излаз из складишта.

Министарство је упутило допис Министарству финансија и трезора БиХ тражећи имена представника за формирање заједничке комисије ради сагледавања свих захтјева корисника и недостатака модула залиха, а како би се ријешили проблеми као што су: немогућност затварања периода, недостаци у извјештавању, усклађеност са Упутством о књиговодству и евиденцији у Министарству одбране и Оружаним снагама БиХ итд.

ПРЕПОРУКА 15

Министарство треба сагледати све захтјеве корисника и недостатке модула залиха, (као што су нпр. немогућност затварања периода, недостаци у извјештавању и слично), те предложити конкретне мјере са јасним роковима у циљу рјешавања проблема, унапређења и што квалитетнијег рада модула залиха.

Модул за управљање дуготрајном имовином: Сва стална средства ни током 2020. године нису пребачена у нови систем па се један дио сталних средстава још води у старом систему. Разлог томе је прије свега неусклађеност постојеће номенклатуре. У процесу преноса средстава у нови систем највећи ангажман захтијева процјена вриједности сталних средстава, што највише утиче на брзину пребацивања у нови модул. У циљу превазилажења споменутог проблема поново је формирана комисија за процјену средстава и отпочело се са модулирањем средстава у IV кварталу 2020. године. Очекује се да овај процес буде окончан у 2021. години. И даље је присутан проблем који се огледа у томе да се један број сталних средстава, залиха и ситног инвентара не води у одговарајућем модулу старог система. Споменуто отежава попис и управљање дуготрајном имовином. Проведене су одређене активности, у форми издавања наредби, а у циљу превазилажења споменутих проблема.

ПРЕПОРУКА 16

Потребно је окончати неопходне активности и сву дуготрајну имовину објединити у новом модулу за управљање дуготрајном имовином.

Уочена је потреба за квалитетнијим извјештавањем у модулу сталних средстава. Такође, Оружане снаге су исказале потребу за приступом модулу сталних средстава у свим командама и јединицама Оружаних снага БиХ са овлашћењима „само за преглед и претраживање“. Према Министарству финансија и трезора БиХ упућен је акт у циљу добијања потребних овлашћења те су иста прибављена.

Министарство је упутило допис Министарству финансија и трезора БиХ тражећи имена представника за формирање заједничке комисије ради сагледавања свих захтјева корисника и недостатака модула сталних средстава.

ПРЕПОРУКА 17

Потребно је сагледати потребе Министарства одбране и Оружаних снага БиХ везане за модул сталних средстава, те предложити конкретне мјере са јасним роковима у циљу рјешавања проблема и унапређења рада у Модулу сталних средстава.

Техничка подршка за Оракле лиценце: Према ранијем уговору техничка подршка за Оракле лиценце је била обезбијеђена до 26.12.2019. године. Због кашњења у процедурама уговарања Уговор за техничку подршку је закључен у августу 2020. године у износу од 96.981 КМ. Министарство није располагало правом коришћења техничке подршке за лиценце на којима је имплементиран DMS у првих седам мјесеци 2020. године. Закашњело закључивање уговора за техничку подршку Oracle лиценци подразумијева да се мора платити подршка за комплетан протекли период за који подршка није плаћена, што у наредном периоду може додатно оптеретити буџет. Неправовремено закључивање уговора, поред тога што је неекономично, ствара ризик да систем електронског пословања нема потребну техничку подршку у континуитету. Техничка подршка за 2021. годину је реализована на вријеме. *Даље правовремено предузимање радњи и закључивање уговора ће омогућити економичну техничку подршку Oracle лиценци.*

Трошкови одржавања информатичке и комуникационе опреме: Актуелни систем одржавања биротехничке, информатичке и комуникационе опреме у МО и ОС БиХ, планира се и уговара на годишњем нивоу у износу од око 270.000 КМ. Овај процес укључује набавке резервних дијелова, услуге одржавања и замјене резервних дијелова, потребна тестирања и слично. Приликом замјене резервних дијелова понуђачи своје услуге наплаћују према норма сату. У неким ситуацијама једноставне замјене резервних дијелова коштају више него сами резервни дијелови.

Министарство је размотрило оспособљавање сопствених капацитета за одржавање опреме у сопственој радионици, с циљем успоставе ефикаснијег и економичнијег модела одржавања. Донијело је одлуку о покретању ових активности, у складу са којом је Сектор К4УИ израдио спецификације резервних дијелова за одржавање информатичке и биротехничке опреме. У току је измјена плана набавки и обезбјеђења буџетских средстава за покретање процедуре јавних набавки. Некоришћење сопствених ресурса за одржавање неповољно утиче на ефикасност система и на трошкове одржавања.

ПРЕПОРУКА 18

Министарство треба настојати да у што скоријем року обезбиједи одржавање опреме властитим капацитетима, с циљем успоставе ефикаснијег и економичнијег модела одржавања.

Систем штампања у ОС и МО БиХ: Средином 2019. године у МО је уведен принт систем MyQ Куосега. Према анализама Сектора К4УИ принт систем по принципу „click&charge”²⁶

²⁶ Одржавање принт система по принципу „click&charge“ подразумијева да се на основу дефинисаног или процијењеног обима штампања докумената, одржавање система уговори на начин да добављач обезбјеђује потрошни материјал

је значајно економичније рјешење. Увођењем овог начина штампања у Министарству су остварене значајне уштеде. Покренуте су активности на успостави економичнијег модела штампања у ОС. Сектор К4УИ је истражио тржиште, извршио анализу, припремио и упутио у процес одобравања приједлог за унајмљивање принт система за ОС БиХ по принципу „click&charge“. Унајмљивањем принт система за ОС БиХ престат ће потреба за одржавањем биротехничке опреме.

ПРЕПОРУКА 19

Министарство треба у цијелости имплементирати економичнији модел штампања.

8.2 Судски спорови

У погледу природе поступака, као и претходних година, претежно се ради о радноправним споровима, али парнични поступци су у збиру износа преобладајући (напримјер, три парнична спора са правним лицима у збиру потраживања износе 8.108.068 КМ). У смислу претходно реченог, три највреднија спора гледајући утужене износе су: УНИС Promex са 6.171.973 КМ, који је посљедица врло комплексног посла продаје заосталог наоружања и опреме који никада није реализован. Слиједе два спора узрокована лоше проведеним поступком јавне продаје секундарних сировина путем лиценцирања и упитног поништења истог: LUCIUS д.о.о. са 1.235.089 КМ те CIBOS д.о.о. са 700.906 КМ. Наведени поступци могу бити велики удар на буџет, а стиче се дојама, с обзиром на проток времена, да истима није посвећена потребна пажња у смислу проактивног дјеловања Министарства на проналажењу начина рјешавања истих, али и лоцирању проблема, њихових узорака и/или одговорности за насталу ситуацију. У прилог реченом иде и застој у одлучивању о избору најбоље понуде у посљедњем поступку лиценцирања, а за који је Модернизација д.о.о. најавила тужбу. Уколико дође до овог тужбеног захтјева, укупни збир потраживања/спорова у вези са продајом секундарних сировина ће бити значајно увећан. Протокол о извршењу правоснажне пресуде у спору са фирмом “Scout” д.о.о. Загреб је и даље у току те указујемо Министарству да посвети дужну пажњу реализацији истог.

Постоји значајан износ потенцијалних обавеза по судским споровима што може имати негативан ефекат на буџет институција БиХ.

Јачање кадровских капацитета у Одсјеку за правне послове се намеће као логичан начин рјешавања проблематике везане за судске спорове. Сарадња и консултације са Одсјеком у фазама прије склапања облигационих послова, односно доношења одлука би могле бити један од ефикасних начина смањења ризика од покретања судских спорова. Анализа узрока покретања највреднијих поступака према утуженим износима би допринијела смањењу ризика од покретања истих, посебно утврђивањем ризичних тачака у процесу, али и утврђивањем одговорности уколико је дошло до грешке и/или злоупотребе.

Судски спор „Деликомат“: Министарство је у сарадњи са Правобранилаштвом БиХ у фебруару 2019. године код Суда БиХ покренуло тужбу против фирме Деликомат д.о.о. Томиславград (в.сп 362.114 КМ) због неизмирених обавеза по основу Уговора о закупу простора за постављање самоуслужних апарата за топле и хладне напитке са кондиторским производима у просторијама на локацијама Министарства и Оружаних

(тонере), техничко одржавање опреме, замјене исте у случају немогућности поправке, гдје је могуће уговорити и обезбјеђивање папира, а цијена свега тога се дефинише на нивоу одштампане странице.

снага БиХ број: 11-03-26-2313-27/15. Рјешењем Од 18.03.2019. године Суд БиХ се прогласио ненадлежним те је предмет достављен надлежном Опћинском суду у Сарајеву.

ПРЕПОРУКА 20

Ревизија изнова предлаже планско предузимање наведених корака како би се смањио број судских поступака. Такође је неопходно предузети потребне активности како би исход актуелних поступака био у корист Министарства.

9. КОМЕНТАРИ

Министарство није у остављеном року доставило коментаре на Нацрт извјештаја о ревизији за 2020. годину, тако да овај Извјештај представља коначан извјештај, без корекција у односу на Нацрт извјештаја о ревизији за 2020. годину.

Руководилац Одјељења за финансијску ревизију

Муневера Бафтић, виши ревизор,
с.р.

Руководилац Одјељења за развој, методологију и контролу квалитета финансијске ревизије

Драгољуб Ковинчић, виши
ревизор, с.р.

Чланови тима за финансијску ревизију

Наташа Авдаловић, виши ревизор,
с.р.

Данијел Јозић, виши ревизор, с.р.

Сеида Капо, ревизор, с.р.

Срђан Крајишник, ревизор, с.р.

Аниса Јусић, ревизор, с.р.

Енес Алић, ревизор, с.р.

Жељко Ћавар, ревизор, с.р.

Славиша Вуковић, виши ревизор
за ИТ послове, с.р.

Садмир Тескереџић, ревизор за
правне послове, с.р.

Прилози

Табела I – Преглед расхода буџета за 2020. годину

Табела II – Биланс стања на 31.12.2020. године

Изјава о одговорностима руководства

Преглед расхода буџета за 2020. годину

Министарство одбране Босне и Херцеговине

Табела I

Опис	Одобрени буџет	Усклађивања буџета	Укупни буџет (2+3)	Извршење буџета	Проценат 5/4*100
1	2	3	4	5	6
1. Текући издаци	285.534.000	-3.837.000	281.697.000	278.446.757	99
Бруто плате и накнаде	197.121.000	-3.276.000	193.845.000	193.575.076	100
Накнаде трошкова запослених	57.647.000	4.833.000	62.480.000	62.460.242	100
Путни трошкови	1.614.000	220.000	1.834.000	1.702.921	93
Издаци телефонских и пошт. услуга	649.000	-126.000	523.000	467.042	89
Издаци за енергију и ком. услуге	5.787.000	1.204.000	6.991.000	6.745.197	96
Набавка материјала	8.755.000	-2.800.000	5.955.000	5.370.460	90
Издаци за усл. превоза и горива	4.120.000	-1.692.000	2.428.000	2.243.418	92
Унајмљивање имовине и опреме	92.000	-72.000	20.000	19.914	100
Издаци за текуће одржавање	5.904.000	-1.644.000	4.260.000	2.890.919	68
Издаци за осигурање	671.000	-65.000	606.000	602.671	99
Уговорене и друге посебне услуге	3.174.000	-419.000	2.755.000	2.368.897	86
2. Капитални издаци	1.785.000	537.000	2.322.000	1.159.121	50
Набавка земљишта	0	0	0	0	
Набавка грађевина	0	0	0	0	
Набавка опреме	1.218.000	911.000	2.129.000	1.146.757	54
Набавка осталих сталних средстава	397.000	-210.000	187.000	6.903	4
Реконструкција и инвест. одржавање	170.000	-164.000	6.000	5.461	91
3. Текући грантови	0	0	0	0	
			0		
4. Буџет-непосредна потрошња(1+2+3)	287.319.000	-3.300.000	284.019.000	279.605.878	98
5. Вишегодишња капитална улагања	22.000	25.126.689	25.148.689	10.280.723	41
Хеликоптери-набавка		1.374.800	1.374.800		0
Хеликоптери-ремонт		7.480.000	7.480.000		0
Моторна возила		15.367.000	15.367.000	10.260.782	67
Перспектива	22.000	904.889	926.889	19.941	2
6. Новчане донације	0	1.239.271	1.239.271	23.223	2
Донације САД-а		103	103	103	100
Донације Пријатељске земље		15.781	15.781	15.781	100
Донације PSOTC		1.210.503	1.210.503	2.541	0
Донације NUPi		7.717	7.717	4.798	62
Донације CISM		5.167	5.167	0	0
7. Програми посебне намјене	0	0	0	0	
8. Укупно буџет (4+5+6+7)	287.341.000	23.065.960	310.406.960	289.909.825	93

Руководство је Преглед расхода буџета по економским категоријама одобрило 02.03.2021. године.

Министар:
Сифет Поцић

Биланс стања на 31.12.2020. године

Министарство одбране Босне и Херцеговине

Табела II

Опис	31.12.2020.	31.12.2019.	Проценат 2/3*100
1	2	3	4
1. Готовина, крат. потраживања, разграничења и залихе	1.656.589	967.851	171
Новчана средства	148.086	149.545	99
Краткорочна потраживања	1.427.387	737.207	194
Краткорочни пласмани	0	0	
Интерни финансијски односи	81.116	81.099	100
Залихе	0	0	
Краткорочна разграничења	0	0	
2. Стална средства	103.861.695	125.819.199	83
Стална средства	421.601.653	394.446.877	107
Исправка вриједности	317.739.958	268.627.678	118
Неотписана вриједност сталних средстава	103.861.695	125.819.199	83
Дугорочни пласмани	0	0	
Дугорочна разграничења	0	0	
УКУПНО АКТИВА (1+2)	105.518.284	126.787.050	83
3. Краткорочне обавезе и разграничења	33.210.781	26.701.197	124
Краткорочне текуће обавезе	9.316.441	4.829.560	193
Краткорочни кредити и зајмови	0	0	
Обавезе према запосленима	22.893.571	21.117.357	108
Интерни финансијски односи	0	0	
Краткорочна разграничења	1.000.769	754.280	133
4. Дугорочне обавезе и разграничења	0	0	
Дугорочни кредити и зајмови	0	0	
Остале дугорочне обавезе	0	0	
Дугорочна разграничења	0	0	
5. Извори средстава	103.861.695	125.819.199	83
Извори средстава	103.861.695	125.819.199	83
Остали извори средстава	0	0	
Нераспоређени вишак прихода/расхода	0	0	
УКУПНО ПАСИВА (3+4+5)	137.072.476	152.520.396	90

Напомена: Правилником о финансијском извјештавању институција Босне и Херцеговине, чл.10. став 4., напоменуто је да биланс стања буџетских корисника **неће бити уравнотежен** (актива једнака пасиви) због програмски успостављеног система Главне књиге, док ће биланс стања који ради Министарство финансија и трезора на нивоу Буџета институција Босне и Херцеговине за текућу годину бити уравнотежен.

Руководство је Биланс стања одобрило 02.03.2021. године.

Министар:
Сифет Поџић

Изјава о одговорностима руководства

Међународни стандард врховних ревизионих институција (ISSAI 1580) предвиђа да ревизор треба да добије одговарајућу изјаву од руководства институције као доказ да руководство признаје своју одговорност за објективно приказивање финансијских извјештаја сагласно мјеродавном оквиру финансијског извјештавања, те да је одобрило финансијске извјештаје.

Руководство **Министарства одбране Босне и Херцеговине** (у даљем тексту: Министарство) дужно је да обезбиди да финансијски извјештаји за 2020. годину буду израђени у складу са Законом о финансирању институција Босне и Херцеговине (Службени гласник БиХ, број 61/04, 49/09, 42/12, 87/12 и 32/13), Правилником о финансијском извјештавању институција Босне и Херцеговине (Службени гласник БиХ, број 25/15 и 91/17) и Правилником о рачуноводству са рачуноводственим политикама и процедурама за кориснике буџета институција Босне и Херцеговине (протокол Министарства финансија и трезора Босне и Херцеговине, број 01-08-02-1-1515-1/15, од 4. 2.2015. године). Руководство је такође обавезно да поступа у складу са Законом о буџету институција Босне и Херцеговине и међународних обавеза Босне и Херцеговине за 2020. годину (Службени гласник БиХ, број 46/20) и пратећим упутствима, објашњењима и смјерницама које доноси Министарство финансија и трезора Босне и Херцеговине, као и осталим законима у Босни и Херцеговини, тако да финансијски извјештаји дају фер и истинит приказ финансијског стања Министарства.

При састављању таквих финансијских извјештаја одговорности руководства обухватају гаранције:

- да је осмишљен и да се примјењује и одржава систем интерних контрола који је релевантан за припрему и фер презентацију финансијских извјештаја и усклађеност са законима и другим прописима;
- да финансијски извјештаји не садрже материјално значајне погрешне исказе;
- да финансијски извјештаји садрже све релевантне податке и анализе извршења буџета, као и податке о систему интерних контрола и реализацији препорука ревизије;
- да се у пословању примјењују важећи законски и други релевантни прописи.

Руководство је такође одговорно за чување имовине и ресурса од губитака, па стога и за предузимање одговарајућих мјера да би се спријечиле и откриле проневијере и остале незаконитости.

Датум, 02.03.2021. године

Министар

др. Сифет Поџић